BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

YIL: 13 ŞUBAT 1987 SAYI: 304

Türban Saptırmacası

Son haftaların en güncel konusuna basının taktığı isim "Türban Olayı". K.Evren'in Adana konuşması YÖK'ün türban yasağı ile birleşince ortaya bu ad çıkıverdi ve tam bir saptırmacanın, yeni bir kavram kargaşasının ifadesi oldu.

Bu addan bir adım ileri gidildiğinde irtica kelimesi ile karşılaşıyoruz, bu terim de adı geçen kavram kargaşasını gidermeye yetmiyor. Her ne kadar *irtica* kelimesi güncel politik dilde dinsel gericilik anlamında kullanılıyor ve bu bakımdan belli bir ifade gücü taşıyorsa da, yukarıda sözünü ettiğimiz saptırmaca gözönüne alındığında türbandan önce bu sözcüğü ele almak gerekiyor.

İrtica Arapça kökenli bir Osmanlıca kelime, rücu'dan geliyor ve bugünkü dille gericilik demek oluyor. Türban veya irtica kelimeleriyle ifade edilen olayda ilerici ve demokratik güçlerin kendilerini bir kör dövüşünün içinde bulmamaları için herşeyden önce bu dövüşte kim kimden yana kime karşı sorusuna net yanıt vermeleri, bu nedenle de, irtica kelimesinin özel (dinsel) anlamı dışına çıkıp, ona genel kapsamıyla (*gericilik* anlamıyla) bakmaları önem kazanıyor. Özel, ancak bu genel kavrayış içinde yerli yerine oturtulduğu, yani genelden özele gidildiği taktirde onu özel yapan özgüllükler net bir şekilde incelenebilir. Bilinen şeyleri bir kez daha tekrarlamak pahasına konumuz somutunda öncelikle şu gerçekleri gözönünde tutmamız gerekiyor. Bir başka deyişle bugünkü Türk devletinin oluşturduğu rejimin temel bileşenlerini gericilik terimi ışığında irdelersek şu vurgulamaları yapmamız gerekecektir:

• Bugünkü Evren-Özal çetesi uluslararası gericiliğin başını çeken Amerikan emperyalizminin Türkiye için öngördüğü rejimin bir ifadesidir. Bu nedenle, mevcut yönetimin gericiliğinin bileşenlerinden birisi Amerikancılıktır.

• Rejimin ikinci bileşeni ve en büyük teminatı Atatürkçü ordu ve onun başını tutan faşist generallerdir.

• İç ve dış kamuoyunda kendisini "kışlasına çekilmiş" gibi gösteren bu askeri yönetimin sivil hükümetinin partisi olan ANAP ise tekelci burjuvazinin bir kısım kodamanlarından ve beyaz yakalılarından, MHP ve MSP uzantılarından ve 24 Ocak aferistlerinden oluşmaktadır.

• Bu demektir ki, bugünkü rejimde, Atatürkçü gericilik, ülkücü gericilik ve dinci gericilik optimum müştereklerde buluşmuşlar ve emperyalist gericilikle göbek bağı içinde kol kola girmişlerdir.

• 12 Eylül darbesinin başından beri imamın oğlu olduğunu her fırsatta hatırlatan kişi, Atatürkçü laik generaller cuntasının elebaşından başkası değildir. Gene aynı cunta yönetiminde, din, Türkiye tarihinin hiç bir döneminde görülmediği kadar devlet eliyle teşvik edilmiştir. Hafız ve kuran kursları AP-MHP-MSP ittifakının MC koalisyonlarındaki dönemlerdekinden bile çok daha himaye, destek ve teşvik bulmuş, yani yeni yeni yüzbinlerce çocuk daha, devlet eliyle bu melanet yuvalarının pençesine itilmiştir.

• Çünkü hakim sınıflar, onların devleti, o devletin başı, o şahsın içinden çıkıp geldiği ordu, yani tüm bu azılı antikomünist güçler, kurumlar, kişiler bilmektedirler ki, yarın bu yüzbinlerce ve yüzbinlerce çocuk büyüdüğünde komünizmin, solun, demokratik güçlerin halk içinden devşirilmiş, şartlandırılmış ve güdümlü olarak yetiştirilmiş düşmanları olacaklardır. Sola karşı yıllarca dövüştürülen, terörü tırmandıran ve 12 Eylül'ün psikolojik zeminini hazırlayan ülkücü militanlar da o örümcek yuvalarından çıkıp gelmişlerdir. Türkiye'nin bir devrim ortamı yaşamadığı dönemde bile işe yarayan bu politika, ileride devrimci dalga kabardığı zaman hakim sınıflar için, onların ordusu için ve ordunun başındaki generaller için çok daha önem kazanacaktır ve dinin son altıbuçuk yıl içinde her zamankinden daha fazla teşvik görmesinin nedeni de budur.

• Dinsel gericiliğin bizzat faşist cunta eliyle tırmandırılmasının birinci amacı hakim sınıfların ve onların kurumlarının karşı karşıya bulunduğu komünizm tehlikesi ise, diğer amacı da Kürt ulusal hareketidir. Nitekim bunun içindir ki, imam hatip okullarından kuran kurslarına kadar devlet gayretinin ve harcamalarının en fazla göze çarptığı yöre Kürdistan'dır ve Kürt illeridir.

Durum böyleyken YÖK'e emir verip türban yasağı çıkartmak, ya da meseleyi türbana indirgemek Atatürkçü-faşist Evren cuntasının bir madrabazlığıdır. Dincilik devletin içine bu denli girmiş ve bakanlık kalemlerine müsteşarlıklarına kadar tırmanmışken, bu devlet askeriyle siviliyle dinsel gericiliğe bu denli sarılmışken, birkaç yüz, birkaç bin, ya da birkaç onbin öğrenci kızın başını örtmesini

önlemesiyle mi laik olacaktır?

Kaldı ki, türbana savaş açanlar da bilmektedirler ki, mümin-müslüman örf ve adetleri bu denli empoze edildiği müddetçe dinsel şartlanma altındaki ailelerden kızlarını yüksek okula göndereceklerin sayısı devede kulaktır.

Buna rağmen, Evren'in ve generallerinin dincilik konusunda rahatsızlık duydukları da bir başka gerçekliktir. Çünkü Özal'ın ani olarak yaptığı basın toplantısında da bir hayli yumuşatarak da olsa itiraf ettiği gibi, bu konuda ortada generallerin bir çeşit ültimatomu vardır. Her ne kadar Özal bu metni Milli Güvenlik Kurulu'na sunulmuş Genel Kurmay kaynaklı rapor diye nitelemişse de, bu gibi raporların ne anlama geldiği kimsenin yabancısı değildir. Kaldı ki, Evren'in Çukurova Üniversitesi konuşmasının bizzat kendisi bir ültimatomdur.

Onların bu rahatsızlıkları nereden ileri gelmektedir? Kısaca söyleyecek olursak, Evren cuntası, dinciliğin devlet denetiminden ve yönlendirmesinden dışarı taşmasından rahatsız olmuştur. Yukarıda da anlattığımız gibi, Atatürkçü, ülkücü ve dinci gericilikler bugünkü ortaklaşa yönetim kompozisyonu içinde, ordunun (Atatürkçü gericiliğin) insiyatifi altında kaldığı müddetçe, Evren de, generalleri de durumdan hoşnuttur. Dinciler dinciliklerini ordunun müsaade ettiği sınıra kadar (ki bizce bu sınır son derece geniş bir sınırdır) yaptıkları müddetçe generallerin buna bir itirazı yoktur, tersine devlet bu sayede kendi ordusu dışında komünizm ve Kürt düşmanlığı temelinde yedek bir sivil ordu, üstelik de gönüllü ordu sahibi olacaktır.

Ne var ki, dinciler, bu sınırları taşmışlardır. Bu taşma, ülke sathında dinciliğin yaygınlaşması, camilerin dolup taşması, cuma namazlarının sokaklara taşması değildir. Bu taşma dinciliğin orduya ve polise el atmasıdır. Bunun içindir ki, generallerin en fazla üzerinde durdukları ve bizzat K.Evren'in de dile getirdiği konu dincilerin askeri okullara sistemli olarak öğrenci yerleştirme gayretleri olmuştur. Verilen istihbarat raporları, gerek askeri okullara, gerekse polis okullarına dincilerin yerleşme çabaları ve hazırlıklarına işaret etmektedir. Böyle olunca, ellerinin altındaki iki silahlı organizmaya yani onların kudret kaynaklarına el atılmaktadır. Onları asıl rahatsız eden işte bu olmuştur.

Evren'in ve generallerinin istedikleri ve öngördükleri ise şudur: Ordunun tekelci burjuvaziyle göbekbağı içinde ve onun sömürü çarkının bekçisi olarak kendi kontrollerinde kalması, dinsel gericilikle şartlandırılmış ve şartlandırılacak kalabalıkların ise komünizmin yayılmasına karşı bugün ideolojik bir "panzehir"le donanmış olarak çoğaltılmaları, yarın ise gerek görüldüğü taktirde bu yedek gücün de devreye sokulması, yani bir devrimci ortamda sola karşı savaşmak için bu kara kalabalıkların tıpkı Franko ordusuna katıldıkları gibi, ya da Endonezya katliamı örneğindeki gibi solcuları boğazlamak üzere harekete geçirilmeleri.

Böylece ister Türk-İslam sentezcisi olsun, ister sadece islamcı olsun tüm bu fikirler ve akımlar ne kadar yaygınlaşırsa, burjuvazi için sola karşı o kadar barikat kurulacaktır, ama bir şartla, ordunun düzen bekçiliğine ve bugünkü, yarınki, öbürgünkü komuta kademelerinin bekçibaşılığına dokunulmamalıdır. Rejimin bekası ordunun *bugünkü yapısıyla bekasında* aranmalıdır.

Dinciliğin ilerlemesi hele hele Humeynicilik gibi "kökü dışarda bir akım" hâline gelirse, bu durumda ordunun kendi kurduğu kontrolü yitirmesi ihtimali daha da büyüyecektir. Üstelik böyle bir ihtimalden, şu an Humeyni gericiliği ile Amerikan gericiliği arasındaki çatışkıdan ötürü, ABD de rahatsız olmaktadır, böyle olunca da 12 Eylül'le birlikte ABD gericiliği, Atatürkçü faşist gericilik, ülkücü faşist gericilik ve islamcı gericilik arasında kurulmuş olan ittifak dengelerinin bozulması başka boyutlarla ortaya çıkacaktır. Dinsel gericiliğin bir kolu İran merkezli hale gelirse, 12 Eylül'ün tırmandırdığı dincilik ve yobazlık furyasından devşirdiği yeni kalabalıklarla birlikte şimdiki kabından taşacaktır. Generalleri endişelendiren bu İran faktörü, Ortadoğu açısından ABD'yi de ilgilendirmektedir.

"Türban olayı" denilen konuya bu noktaları gözönüne alarak yaklaştığımızda hangi sonuçlara varıyoruz:

- Herşeyden önce şunu söyleyelim ki, bu rejime de, onun icat ettiği YÖK'e de ve YÖK'ün icraatına da karşı çıkmak asgari demokratlık gereğidir.
- Bugün türbanı yasaklamış olan YÖK, dün de sakalı yasaklamıştı ve hatta ideolojik sakalla entellektüel sakal arasında farktan sözetmişti. Bu nedenle, türban velev ki dinsel gericiliğin simgesi haline gelmiş olsa bile, onun yasaklanması, dinsel gericiliğe karşı asla bir mücadele anlamına gelmediği gibi, antidemokratizmin de bir parçasıdır.
- Dinsel gericiliğe karşı mücadeleyi cuntacı gericilikten beklemek sadece abes değildir, aynı zamanda vahimdir de. Çünkü bunun doğal mantığı Evren'in Adana'da savurduğu "Atatürkçü güçler" tehdididir, ordunun duruma vaziyet etmesini kabullenmektir, hatta bir bakıma istemektir.
- Esasen türbanın, dinsel gericiliğin bir simgesi, adeta bir direniş simgesi haline getirilmesi de dinciliğe kol kanat gerip onu teşvik eden, bugünkü boyutlarına ulaştıran Atatürkçü ordu gericiliğinin yukarıda andığımız sahtekarlığı ve saptırmacılığı sonucu olmuştur.
- Şu halde ilerici güçler dinsel gericilik konusunda iki yönlü bir tuzakla karşı karşıyadırlar: ya dinsel gericilik tehlikesine karşı cuntacıların yanında olmak, ya da "cunta karşıtı bir güçtür" diyerekten dinsel gericiliği kollar, ona sahip çıkar konuma düşmek. İşte bu bakımdan yukarıda uzun uzun vurgulamaya gerek duyduğumuz, gericiliğin cuntacı, ülkücü ve islamcı biçimlerinin kolkola girmişliği hususu son derece önemlidir. Bu nedenle, dinsel gericiliğin müttefiki bu devletten ve bu faşist rejimden dinsel gericiliğe karşı önlem istemek, ya da dincilere arka çıkmak gibi ölümlerden ölüm beğenmek tutumu ilericilik değildir.
- İlerici güçler bugünkü rejime ve onu vareden tüm bileşenlere karşı demokrasi savaşı vermektedirler. Demokrasi savaşı ise demokratik bir devlete ulaşılmasıyla mümkündür. Demokratik bir devlet ise aynı zamanda dinle bağlarını kesmiş bir devlettir. Ancak böyle bir

(Devamı 14. sayfada)

TKP ile Aramızdaki Görüş Farklarını Gidermek İçin

Ahmet KAÇMAZ

Atılım'ın 15 Aralık 1986 tarihli sayısında, TSİP'in, "TKP'nin tezleri"ne ilişkin görüşlerini ele alan bir yazı yayınlandı. Yazıda, aynı derginin 15 Kasım 1986 tarihli sayısında yayınlanan, TSİP'in tezlere ilişkin görüşleri çeşitli noktalardan eleştiriliyor. "Demokrasi", "devrim", "ittifaklar" gibi önemli konularda her iki partinin görüşlerinin yakınlaşmasına hizmet edeceği düşüncesiyle, tartışmayı sürdürmeyi yararlı görüyoruz.

"Tezler"e ilişkin görüşlerimizde biz, TKP'nin parti programında ve tezlerinde öngördüğü "ulusal demokrasi"nin esasında **burjuva demokratik** nitelikte bir demokrasi olduğunu göstermiştik. TKP'li yoldaşlar yazımıza verdikleri cevapta, görüşlerimizin bu konuya ilişkin kısmının gereksiz olduğunu, çünkü zaten kendilerinin de aynı görüşte olduklarını şöyle belirtiyorlar:

"TSİP eleştiri metninin üçte birini, ulusal demokrasinin 'düpedüz burjuva demokrasisi' olduğunu kanıtlamaya ayırmıştır. Oysa TKP şimdiye kadar bir kaç kez ulusal demokrasinin 'özünde burjuva demokrasisi' olduğunu, 'burjuva demokratik karakter taşıdığını' belirtti." (agk. s.7)

Bu "belirleme" ile ilgili herhangi bir referans verilmiyor. Ancak yazının daha önceki kısımlarında şöyle bir bölüm yer alıyor:

"TSİP tezlerimize teorik eleştiriler yöneltirken, TKP'nin bu tezlerin teorik temellerini açıklayan belgelerini hiç dikkate almamıştır. Oysa eğer TSİP MK söz konusu eleştiriyi kaleme almadan önce, örneğin TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu'nun 'Yol ve Amaç'ta yayınlanan 'TKP ve Demokrasi Savaşı' başlıklı yazılarını olsun incelemiş olsaydı bir çok soruyu gündeme getirmeye gerek olmadığını, bunların bu yazılarda ayrıntılı olarak açıklanmış olduğunu görebilirdi".(a.y, s. 7)

Bu denilenleri bir referans olarak kabul etmek mümkün. Ancak sözkonusu yazıları baştan aşağı bir kez daha taramamıza rağmen, "ulusal demokrasi"nin "özünde burjuva demokrasisi olduğuna, burjuva demokratik karakter taşıdığına" dair herhangi bir ibareye rastlamadık. Açık açık böyle bir ibare bulunmadığı, zaten buna gerek de olmadığı, çünkü yazıların muhtevalarından "ulusal demokrasi"nin, burjuva demokratik karakterde olduğunun net bir şekilde anlaşıldığı ileri sürülecek ise, böylesi bir argüman bizim ortaya koyduğumuz soruna cevap sayılmaz. Zaten bizim yaptığımız da TKP'nin temel belgelerinin **muhtevalarından** "ulusal demokrasi"nin, burjuva demokratik karakterde olduğunu kanıtlamak olmuştu.

"ULUSAL DEMOKRASİ"NİN SINIF KARAKTERİ

Bizim izleyebildiğimiz ve bilebildiğimiz kadarıyla TKP "ulusal demokrasi"nin ne tür bir demokrasi olduğunu açık seçik belirlemeyi daha baştan beri ihmal etti. Bakıyoruz "ulusal demokrasi"nin hedef olarak belirlendiği en temel belgelerde dahi bu konuda açıklık yok. Ne TKP'nin parti programında ne de Barış ve Ulusal Demokrasi Programı'nda "ulusal demokrasi"nin ne tür bir demokrasi olduğu tanımlanmıyor. Ayrıca Parti Programı'nın kabul edilişinden sonra yayınlanan Atılım'larda bu konu hiç irdelenmiyor. Biz "ulusal demokrasi"nin karakteriyle ilgili tek bir açıklama bulabildik. O da Haydar Kutlu yoldaşın Barış ve Sosyalizm yayınlarında yayınlanan ve Yeni Çağ dergisinin Eylül 1986 tarihli sayısında da Türkçesi basılan "Marksizm ve Yaratıcı Arayış" başlıklı yazısında yer alan şu bölüm:

"TKP'nin ileri sürdüğü ulusal demokrasi tipik bir burjuva demokrasisi değildir. Öte yandan bugünkü aşamada ileri sürdüğümüz istemlerin sosyalist karakterde olmadığı açıktır. Çünkü ulusal demokrasiye katılacak güçlerin hepsi sosyalizme yönelmeye hazır değildir. Bu bakımdan önerdiğimiz toplumsal-politik düzen özünde 'burjuva-demokratik' karakterde olmakla birlikte, bu tipik burjuva demokrasisini aşma anlamına geliyor." (s. 33)

Yukarıdaki ibareden bizim çıkardığımız sonuç "ulusal demokrasi"-nin hem burjuva demokrasisi olduğu, hem de olmadığıdır. "Ulusal demokrasi"nin burjuva demokratik karakterde olduğu belirtildikten sonra, onun aynı zamanda "tipik burjuva demokrasisini aşma anlamına geldiği" ifade edilmektedir. Bizim bilebildiğimiz kadarıyla "tipik burjuva demokrasisi" ancak bir şekilde, sosyalist demokrasiyle —ya da onun özgün bir türü olan halk demokrasisiyle— **aşılabilir.** Çünkü bir rejimden bir diğerine **aşılması** —şayet aşma kelimesini ileri doğru devinim kapsamında kullanıyorsak— **nitel bir sıçramayı** ifade eder. Ve aşılması söz konusu olan hangi türden olursa olsun bir burjuva düzeni ise varılacak aşama sosyalist demokrasiden —veya onun varyantlarından— başkası olamaz. En azından Türkiye'nin verili şartlarında olamaz. (Bir kısım ülkelerde zaman zaman gündeme gelen ve genellikle bir geçiş sürecine tekabül eden bazı demokrasi türlerinin son değerlendirmede hangi karakterde oldukları bu yazımızın kapsamı dışındadır).

Buna karşılık geçiş dönemlerinden söz edilebilir. Örneğin faşizme karşı yürütülen mücadelede hem bizim, hem de TKP'nin öngördüğü gibi en geniş demokrasi güçlerini kucaklayan bir antifaşist cephe oluşabilir. Saflarında emekçi karakterli siyasetlerle birlikte burjuva karakterli siyasetleri de barındıran bu cephe faşizmi devirip başa geçebilir. Ne ki bu, bizim devamlı

vurguladığımız gibi burjuva demokrasisinin aşılması anlamına hiç gelmez. Çünkü burjuva nitelikli siyasetlerle faşizme karşı işbirliği yapılacaksa, faşizm sonrasında öngörülen düzenin burjuva demokrasisinin sınırlarını aşmayacağını baştan kabul ve deklare etmekten başka çare yoktur. Böyle olunca da, faşizmin altedilmesinden sonra emekçi nitelikli siyasetler, burjuva partileriyle birlikte bir hükümet kursalar dahi bu **geçici** olmak zorundadır. Çünkü iktidarın, ama gerçek anlamda **toplumsal** iktidarın, bir bölümü proletarya, öteki bölümü ise burjuva demokrasisinin temsilcisi siyasi güçler tarafından paylaşılması mümkün değildir. Bu nedenle programındaki demokratik dönüşümleri yerine getirdikten sonra genel seçime gidecek olan geçici hükümetin başında bulunduğu rejim ile, tipik ya da atipik herhangi bir burjuva demokrasisi **aşılmış** olmaz.

Emekçi nitelikli siyasetlerin kendi daha ileri hedefleri uğruna zaten önceden de sürdürdükleri mücadeleye, faşizm sonrasında —ve çok daha elverişli şartlarda— daha da hız vermeleri, tartıştığımız meselenin özünü değiştirmez. Örneğin geçici hükümet döneminde, ülke çapında bir kriz sonucu şartların olgunlaşmasıyla devrimci durum meydana gelebilir ve bir seçime gitmeye zaman ve gerek kalmaksızın burjuva demokrasisi aşılıp halk demokrasisine sıçranabilir. Ama bu sadece bir ihtimaldir. Ve ne kadar kuvvetli bir ihtimal olursa olsun, yine de TKP'nin ulusal demokrasi adını verdiği, faşizmin yıkılmasıyla oluşan siyasi düzenin **inkarını** gerektirir. Bir başka değişle Türkiye'de tipik bir burjuva demokrasisini **aşmaya** ulusal demokrasi yetmez; aksine böyle bir durumun gerçekleşebilmesi için, "ulusal demokrasi"nin kendisinin **aşılması** zorunludur.

H.Kutlu yoldaşın, "ulusal demokrasi"nin niteliğine ilişkin görüşlerine benzer bir yaklaşım, TKP'nin yazısında da yer alıyor.

"Ulusal demokrasinin burjuva demokratik karakter taşıdığını belirtirken, biz, bunun proleter ya da halk demokrasisi olmayan bir demokrasi olduğunu söylemiş oluyoruz. Çünkü, TSİP'in de doğru olarak belirttiği gibi, genel olarak iki tür demokrasi olabilir.

Ama eğer burjuva demokrasisi kavramından 'Batı tipi demokrasi' anlaşılıyorsa, biz hayır diyoruz, ulusal demokrasi bu anlamda burjuva demokrasisi değildir. Biz elbette Batı Avrupa'daki yalnız İsveç ve benzeri ülkelerdeki değil, bütün ülkelerde rejimlerin bugünkü Türkiye'den çok daha demokratik olduğunu biliyoruz."

....

"O, burjuva demokratik karakterine rağmen, Türkiyemizin koşullarında burjuva demokrasisinin sınırlarını zorlayan bir demokrasidir. Biz bu özelliğiyle ulusal demokrasinin Türkiye'nin somut-tarihsel koşullarında devrime yaklaşma anlamına geleceğini düşünüyoruz." (a.y, s.7-8)

Yukarıdaki alıntılar ile H.Kutlu yoldaşın konuya ilişkin görüşlerinin ifadesi arasında bazı nüanslar var. "Ulusal demokrasi"nin "tipik burjuva demokrasisini aşma anlamına geldiği"nin yerini, burada "ulusal demokrasi"nin "Batı tipi demokrasi" olmadığı, burjuva demokrasisinin **"sınırlarını zorladığı"**, "devrime **yaklaşma** anlamına geldiği" belirlemeleri alıyor. (siyahlar bizim) TKP'nin görüşlerinin bu şekilde ifade edilmesini biz, "ulusal demokrasi"nin ne olduğunun anlaşılmasında olumlu bir gelişme olarak değerlendiriyoruz. Hemen bir parantez açarak belirtelim ki, bunu biz TKP yöneticileri arasında görüş farklılıkları olduğuna asla yormuyoruz ve böyle yorumlanmasına da kesinlikle karşıyız. Bize göre bu sonuç tartışmamızın olumlu bir meyvesidir.

BURJUVA DEMOKRASİSİN AŞILMASI

Ancak "ulusal demokrasi" hakkındaki bu değerlendirmelerde de aksayan taraflar olduğunu belirtmeliyiz.

Önce "ulusal demokrasi"nin "tipik bir burjuva demokrasisi" olmadığı yinelemesi bizce gereksiz bir vurgulama. Çünkü, TKP'nin, "ulusal demokrasi"nin hayata geçirilmesi için öngördüğü ne kadar somut uygulama varsa, bunların **topluca** uygulanmasıyla ortaya çıkacak rejim, "Batı tipi demokrasi"lerden, en azından onun kapsamında yer alan bazı ülkelerdekinden hiç de farklı olmayacak. Doğru, her ülke verili şartlarına bağlı olarak demokrasi yolunda da kendine özgü bir hat izler. Bu açıdan Türkiye'nin, "Batı"nın gelişkin kapitalist ülkelerinin izlediği yolu tıpı tıpına izlemeyeceği besbellidir. Ama faşizmden çıkışta öngörülen düzen burjuva demokratik nitelikte ise, aradaki farkların da aşırı abartılmaması gerekir. Örneğin bugün Latin Amerika ülkelerinin önemli bir bölümü, uzun yıllar süren faşist rejimlerden çıkmış bulunuyorlar. Hakeza bir Yunanistan, bir Portekiz, bir İspanya uzunca sayılmayacak bir dönem önce faşizmden çıktılar. Bu ülkelerin, en azından bunların ağırlıklı bölümünün, "Batı"nın gelişkin kapitalist ülkelerinin geçtiği yollardan aynen geçmediklerini biliyoruz. Ama bu ülkelerde tipik burjuva demokrasisinin aşılmış olduğunu da kimse iddia etmiyor. Alalım komşumuz Yunanistan'ı. Bu ülkede, TKP'nin "ulusal demokrasi" için öngördüğü somut uygulamaların ağırlıklı bölümü şu anda geçerlikte. Gerçi bu noktaya faşizmden çıkılır çıkılmaz gelinmedi, ama yine de gelindi. Ne ki böyle olmakla tipik burjuva demokrasisi aşılmış olmadı.

"Ulusal demokrasi"nin, "burjuva demokrasisinin sınırlarını zorlayan bir demokrasi" olması da tartıştığımız konuya bir açıklık kazandırmaz. Çünkü burjuva demokrasisi zaten tarih sahnesine çıktığından beri sınırları zorlanan, zorlanmakta olan bir demokrasidir. Bir başka deyişle burjuva demokrasisini bir tür demokrasi yapan onun **sınırlarının devamlı zorlanmasıdır.** Burjuva demokrasisi ancak sınırları zorlandığı zaman varolur. Bu zorlamayı da yerine getirenler ve burjuvazinin tüm gaddarlıklarına rağmen inatla sürdürenler, işçiler başta olmak üzere çalışan kitleler olmuşlardır. Bugün "Batı demokrasileri"ndeki demokratik hak ve özgürlüklerin ezici çoğunluğu yığınlar tarafından nice meşakkatlere katlanılarak, ama süreç boyunca hep varolan burjuva demokrasisinin **sınırlarını zorlayarak** kazanılmışlardır. İlginç bir örnek konunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir. Fransa'da çok yakın geç-

mişte hükümette 4 komünist bakan yer aldı. Yani Fransız proletaryası bir süre için bir bakıma hükümete ortak oldu. Ama böyle oldu diye Fransa'daki rejim "tipik bir burjuva demokrasisi" olmaktan çıkmadı. İşte burjuva demokrasisinin "sınırlarının zorlanmasına" çarpıcı bir örnek.

"Ulusal demokrasinin devrime yaklaşma anlamına gelmesi" de tartışmayı ilerletmez. Bağımlılıktan uzaklaşıldığı ve demokratik hak ve özgürlükler kazanıldığı ölçüde devrimin objektif olarak yakınlaşacağı bilinen, bizim de altını devamlı çizdiğimiz bir olgudur. Ne ki devrime yakınlaşmak demek, burjuva demokrasisinin aşılması demek değildir. Çünkü devrime isterse "mek parmak" yakınlaşılsın, Türkiye şartlarında var olabilecek düzenlerin tamamı, sadece özünde değil her veçhesiyle burjuva nitelikte olmak zorundadır. Zaten devrim, gerçekten devrim olacak ise, onun **hikmeti** de, bu olguda yatar.

"YENİ TİPTEN BİR DEMOKRASİ"

Görüldüğü gibi, TKP'li yoldaşlar "ulusal demokrasi"nin özünde burjuva demokratik karakterde olduğunu ifade ederlerken bile, onun burjuva demokrasisinden daha başka, daha fazla bir rejim olduğunu devamlı vurguluyorlar. Dolayısıyla da konunun, en azından tartışılmaya açık bir belirsizlik taşımasına sebep oluyorlar. Hatta kimi zaman konuya ilişkin öyle "belirlemelere" rastlanıyor ki, belirsizlik daha da katmerleniyor. Örneğin Yol ve Amaç'ın Temmuz 1986 tarihli 13üncü sayısında, Erol Cantekin (TKP MK üyesi) imzasıyla yer alan "TKP Ulusal Konferans Tezleri Üzerine" başlıklı yazıda şöyle bir paragraf yer alıyor:

> "O zaman sorun, bugünkü rejimden zarar gören burjuva kesimlerle işçi ve öteki kesimlerin ortak bir demokrasi anlayışında birleşmeleri sorunu oluyor. Burada istekler, niyetler değil, zaruretler konuşuyor. Bu, ne burjuva muhalefetinin özlediği bir demokrasi olabilir, ne de işçi sınıfının özlediği bir demokrasi. Bu ancak iki tarafın demokrasi düşmanlarına karşı üzerinde uzlaşmaya varabilecekleri, geçmişte ülkemizde görülmedik, **yeni tipten** bir demokrasi olabilir. Bizim ulusal demokrasi önerimizin **özü** budur." (siyahlar bizim) (s. 13)

Paragraf, görüldüğü gibi son derece **iddialı.** Son cümle bunun kanıtı. "Ulusal demokrasi"nin uygulamaya yönelik muhtevası bakımından, "geçmişte ülkemizde görülmedik" bir demokrasiyi öngördüğü doğrudur. Ama bu hüküm, bugün Türkiye'de demokrasi saflarında yer alanların hemen tamamının önerdikleri demokrasi programları için de geçerlidir. Yukarıdaki paragrafın can alıcı noktası "ulusal demokrasi"nin "yeni tipten bir demokrasi" olduğu belirlemesidir. Türkiye için "yeni tipten bir demokrasi", daha önce de gördüğümüz gibi olsa olsa sosyalist özlü halk demokrasisi olabilir. Yazarın ise böyle bir demokrasiyi kastetmediği besbelli. Çünkü bu "yeni tip demokrasi"nin kurulabilmesi için sömürücülerle emekçilerin "ortak bir demokrasi **anlayışında** birleşmeleri"ni öngörüyor. (siyahlar bizim)

Faşizme karşı mücadelede emekçi sınıflarla sömürücü kesimlerin bir bölümü faşizmin devrilmesi sonrasında alınacak bir kısım tedbirler üzerinde birleşebilirler. Bunlar da burjuva demokrasisinin sınırları dahilinde kalan demokratik hak ve özgürlükler olabilir. Üniversel seçim hakkı bunlardan birisidir. Seçimlerin yapılmasıyla birlikte sömürücülerle sömürülenlerin yolları ayrılır. Kısacası —eğer başarabilirsek ne mutlu bize— emekçi muhalefet ile burjuva muhalefetin üzerinde uzlaşabilecekleri rejim "yeni tipten bir demokrasi" asla olamaz, olsa olsa burjuva demokrasisi olabilir. Faşizm sonrasında proletarya partileri hükümette yer alsalar dahi bu rejimin yeni tipten bir demokrasi olduğu —az önce verdiğimiz Fransa örneğini hatırlayalım— anlamına asla gelmez. Ve bu dönem de **geçici** olur. Çünkü işçi sınıfıyla burjuvazinin "ortak bir demokrasi anlayışında birleşmeleri", eşyanın tabiatına aykırıdır. Bunların demokrasi **anlayışları** —bu demokrasiler aynı zamanda diktatörlüklerdir de— arasındaki çelişki antagonist türdendir. Dolayısıyla birisi ötekini tümüyle dışlar.

Yazar böyle tanımladığı "ulusal demokrasi"nin "yeni tipten bir demokrasi" olduğunu söylerken bir bakıma haklıdır da. Çünkü, işçi sınıfıyla burjuvazi —ya da sömürülenlerle sömürenler— "ortak bir demokrasi anlayışında birleşseler"-di bu gerçekten, şimdiye değin, değil Türkiye'de, yeryüzünde eşi görülmedik bir demokrasi olurdu.

Kanımızca "ulusal demokrasi"ye böylesi bir yaklaşıma, TKP Programı'nda yer alan bir bölüm de bir ölçüde cevaz veriyor. "Ulusal demokrasinin sınıfsal temeli" alt başlığı altında yer alan bu bölüm şöyle:

> "Ulusal demokrasi, işçi sınıfının, köylülerin, esnaf ve zanaatçıların, yurtsever erlerin, assubay ve subayların, aydınların ve gençliğin, küçük ve orta işletme sahiplerinin, kürt halkının, diktatörlüğe karşı çıkan ve ortak bir program çevresinde birleşen tüm güçlerin işbirliği ile, işçi sınıfının öncülüğündeki yığınların bağımsız, aktif savaşımıyla **kurulabilir.**
>
> Ulusal demokrasi, tüm bu sınıf ve katmanların **erkidir.** Bu erk, emperyalizme ve çekirdeğini bir avuç tekelin oluşturduğu işbirlikçi oligarşiye karşıdır." (siyahlar bizim) (s. 32)

Görüleceği gibi "ulusal demokrasi" kurulması gereken, kurulabilecek türden bir demokrasidir. Bir siyasi düzeni **kurmak**, onun yaşatılmasını hatta geliştirilmesini de daha baştan içerir. Geçici olacak bir dönem için kurmak kelimesini insiyaki olarak kullanmayız. Ve Türkiye'de burjuva demokrasisi faşizm öncesinde, bir hayli kısıtlı da olsa var olduğuna göre, şimdi önerilen "ulusal demokrasi" için kullanılan "kurulma" tabiri, ister istemez burjuva demokrasisinden **başka tipte** bir demokrasi çağrışımı yapıyor.

Dahası sömürülenlerle, sömürenlerin "ulusal demokrasi"de birarada **iktidarda** olacaklarını belirleyen ibare de, kaçınılmaz olarak aynı izlenimin doğmasına yol açıyor. Hep biliyoruz, iktidar demek, toplumda egemen sınıfın —veya ittifakın— dolaylı ya da dolaysız diktatörlüğü demektir. Bu durumda "ulusal demokrasi"nin iktidarı aynı zamanda hangi türden bir diktatörlük oluyor? Burjuva diktatörlüğü mü, yoksa

proletarya diktatörlüğü mü? Bu diktatörlüklerin her biri diğerini dışladağına ve sömürücü kesim ile sömürülen kesimden sadece birisinin gerçek anlamda iktidarda olmasından başka izah tarzı bulunmadığına göre, her iki kesimin de iktidarda olduğu "ulusal demokrasi" için "yeni tipten bir demokrasi" tanımının kullanılması pek de yersiz olmuyor.

Sömürenlerle sömürülenlerin siyasi temsilcileri birlikte hükümet kurmazlar mı? Elbette kurarlar ve bizim öngördüğümüz "geçici demokratik hükümet" de bu türdendir. Kaldı ki dünya pratiğinde, özellikle faşizmden çıkış dönemlerinde bunun pek çok örnekleri olmuştur. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında bir seri Avrupa ülkesinde kurulan ve komünist partilerinin de içinde yer aldıkları koalisyon hükümetleri pek bilinen örneklerdir. Ne ki, koalisyon hükümetinde yer almak başkadır, iktidarda olmak bambaşka.

Kaldı ki Program'ın "ulusal demokrasi"ye değgin öteki belirlemeleri de gözönünde tutulduğunda burada "erk" kelimesinin hükümette olmak değil gerçekten iktidarda olmak anlamında kullanıldığı anlaşılıyor. Çünkü Program, yazımızın daha sonraki bölümlerinde de göreceğimiz gibi "ulusal demokrasinin kurulması"nı, "demokratik halk devriminin ilk basamağı" olarak belirliyor ve "ulusal demokrasi"nin "demokratik halk erkine dönüşmesini" öngörüyor. (s. 42) Böylesi bir sosyo-politik dönüştürmeye **muktedir** olmak ise, ancak ve ancak daha baştan itibaren, yani "ulusal demokrasi"ye geçildiği andan başlayarak **iktidarda** bulunmakla mümkündür.

Öte yandan, "ulusal demokrasi" şayet "özünde burjuva demokratik karakterde" ise, onun nihai değerlendirmede bir çeşit burjuva diktatörlüğü olması gerekir. Oysa biliyoruz, demokratik halk iktidarı proletarya diktatörlüğünün özgün bir biçimidir. TKP Programı "ulusal demokrasi"nin demokratik halk iktidarına "**dönüşmesini**" öngördüğüne göre, bundan burjuva diktatörlüğünün, proletarya diktatörlüğüne **dönüşebileceği** sonucu çıkar. Böylesi mümkün olamayacağına ve demokratik halk iktidarının proletarya diktatörlüğünün özgün bir biçimi olduğunu da tartışmayacağımıza göre, geriye tek bir makul izah tarzı kalıyor: "Ulusal demokrasi"nin son değerlendirmede proletarya diktatörlüğünün bir çeşidi olduğu. Bu sonuç ise "ulusal demokrasi"nin "özünde burjuva demokratik karakterde" olduğu belirlemesiyle hiç bağdaşmıyor.

"ULUSAL DEMOKRASİ" VE DEVRİM

TKP'nin tezlerine yönelttiğimiz eleştirilerden bir önemlisi de, işte bu noktadan kaynaklanıyor. TKP'nin parti programında "ulusal demokrasi"ye devrimle geçilmesi öngörülüyor. Oysa biz daha baştan beri, yani 12 Eylül darbesinin hemen ertesinden başlayarak, faşizmden çıkışın tek yolunun devrim olduğunu iddia eden siyasi çizgilerle polemik yaptık, bu görüşün, hem proletaryanın bilimsel bakış açısıyla bağdaşmadığını, hem de antifaşist mücadelenin dünya pratiği tarafından defalarca çürütüldüğünü, bıkmadan usanmadan anlatmaya çalıştık.

Böyle söylediğimiz için TKP'li yoldaşlar, kendilerini maceracı sol akımlarla aynı kefeye koyduğumuz kanısına kapılmamalıdırlar. Çünkü bizim TKP'ye karşı genel tutumumuz ve ilişkilerimiz böyle bir kanıya açık kapı bırakmaz. Ancak TKP Programı'nda "ulusal demokrasi" ile "devrim" arasındaki ilişkilerin formülasyonları da, hiçbir soru işaretine yer vermeyecek kadar nettir.

Oysa TKP bizim bu noktaya değgin eleştirilerimizi, Program'ın "daha özlü" dile getirilmemiş olmasına bağlıyor ve şöyle diyor:

> "...biz dönüp geriye baktığımızda parti programımızda yer alan kimi görüşlerimizi şimdi daha özlü dile getirebileceğimizi düşünüyoruz. Örneğin, TKP programının tümü dikkate alındığında açık olmasına rağmen, programımızda 'ulusal demokrasinin gerçekleşmesi için devrim zorunlu mu yoksa değil mi?' Ya da 'devrimin gerçekleşmesi için önce ulusal demokrasinin gerçekleşmesi zorunlu mudur?' şeklindeki sorulara kapı aralayan yanlar vardır. Biz TSİP'in ulusal demokrasiyle devrimin bağı konusunda getirdiği eleştirilerin programımızın bu yanlarından kaynaklanmış olabileceğini düşünüyoruz."(a.y, s. 9)

Biz bu kanıda değiliz. Bu nedenle de TKP Programı'nın konuya ilişkin bölümlerini bir kere daha okuyucunun dikkatine sunmayı zorunlu buluyoruz.

"Devrimin Yolu" altbaşlıklı bölümde şöyle deniyor:

> "Bu görevler, ancak işçi sınıfının ulusal demokratik cephede en geniş barış ve demokrasi güçlerini birleştirmesi, işbirlikçi oligarşinin faşist diktatörlüğünün, halk yığınlarının bağımsız aktif eylemiyle yıkılması, erkin ulusal demokratik güçlerin cephesine geçmesi, ulusal demokrasinin kurulması, antiemperyalist demokratik dönüşümlerin başlatılması ve bu süreç boyunca işçi sınıfının hegemonyasının pekişmesi oranında, antiemperyalist, demokratik halk devriminin derinleşerek tamamlanmasıyla kesin olarak çözülebilir." (s. 28)

Daha sonra "Devrimin başlangıcı ve tamamlanması" altbaşlıklı bölümde benzeri bir vurgulama daha yapılıyor:

> "Faşizme karşı güçlerin birleşmesi, halk yığınlarının aktif eyleme geçmesi ve faşist diktatörlüğün yıkılması, antiemperyalist demokratik halk devriminin yolunu açacaktır. Erkin işbirlikçi oligarşiden ulusal demokratik güçlere geçmesi, **ulusal demokrasinin kurulması**, yukarıdaki dönüşümlerin gerçekleşmesi, **antiemperyalist demokratik halk devriminin ilk basamağıdır.** İşçi sınıfının bağlaşıklarıyla birlikte erk organlarındaki konumları, hegemonyası pekiştiği ölçüde, ulusal demokrasi demokratik halk erkine dönüşecek, antiemperyalist, demokratik halk devriminin görevlerini tamamlamaya yönelecektir." (siyahlar bizim) (s. 42)

Bizim yukarıdaki ibarelerden anladığımız, "ulusal demokrasi"nin bir devrim sonucu kurulacağıdır. Üstelik yukarıdaki ibarelerin "yoruma açık" tarafları da yoktur. "Ulusal demokrasinin kurulması"nın, "demokratik halk devriminin ilk basamağı" olduğu, hiçbir yanlış anlaşılmaya mahal bırakmayacak net-

likte ifade edilmektedir. Daha sonra gelen, "ulusal demokrasi, demokratik halk erkine dönüşecek"tir ibaresi de bu ilk söyleneni teyit etmektedir, onunla uyum halindedir. Kısaca özetlersek TKP Programı'na göre "ulusal demokrasi" bütünsel bir devrim sürecinin ilk basamağı olarak devrim yolundan gerçekleşecek ve bu "ulusal demokrasi", kesintisiz bir süreç boyunca "demokratik halk erkine dönüşecek"tir.

Daha ilerde yer alan "Antiemperyalist, demokratik halk devriminin sosyalist devrime büyümesi" altbaşlıklı bölümde de şöyle deniyor:

> "İki aşamalı bütünsel devrim sürecinde demokratik devrim bir dizi ara basamaktan geçerek yolu sosyalizme açacaktır. Ulusal demokrasi ile başlayan devrimci sürecin derinleşmesiyle, antiemperyalist, demokratik halk devriminin tamamlanan görevlerinin giderek sosyalist görevlerle içiçe girmesiyle, devrimin sosyalist aşaması başlayacaktır." (s. 44)

Açıkça görüleceği gibi bu bölümde devrimci sürecin, **"ulusal demokrasi"yle başlayacağı** bir kere daha vurgulanıyor. "Devrimci süreç"le devrimin aynı şeyler olmadığı, devrimci sürecin devrimden daha önce başlayabileceği şeklinde bir itiraz ise konuyu daha da muğlaklaştırmaktan başka sonuç vermez. Bu taktirde devrimci sürecin ne zaman başlayabileceği üzerine, sonu gelmez tartışmalar çıkabilir. Kaldı ki, yukarıdaki alıntıların üçü birlikte ele alındıklarında TKP Programı'nın, "ulusal demokrasi"nin gerçekleşmesini bir devrim meselesi olarak gördüğü gerçeğinin gözden kaçması mümkün değildir.

TKP, tezlere ilişkin görüşlerimizi ele aldığı yazısında, bizim "ulusal demokrasi" hedefine yönelttiğimiz itiraz karşısında, "Barış ve Demokrasi Programı" ile TSİP'in Siyasi Demokrasi Program Taslağı arasında "ilkesel açıdan uzlaşmaz bir ayrılık bulunmadığına inanıyoruz" (s. 7) diyor. Burada sözü edilen her iki programın içerdikleri somut uygulamalar açısından birbirlerine büyük ölçüde benzedikleri doğrudur. Zaten, SOL BİRLİK tarafından kabul edilen "Demokratik Güçbirliği Platformu"nun hazırlanması sırasında, partilerimiz arasında herhangi bir pürüz çıkmamış olmasının nedeni de budur. Bizim eleştirimiz "ulusal demokrasi" programının içerdiklerine değil —ki orada da tartışılması gereken detaylar vardır— bu demokrasinin, önce gördüğümüz gibi burjuva demokrasisini aşan bir rejim imişçesine ileri sürülmesinedir, onun "demokratik halk devriminin ilk basamağı" olarak belirlenmesinedir.

DEMOKRASİ MÜCADELESİNDE BURJUVA MUHALEFET

"TKP'nin tezleri"ne ilişkin görüşlerimizde üzerinde durduğumuz bir önemli konu da "ulusal demokrasi" kapsamında TKP'nin öngördüğü ittifaklardı. TKP bizim bu konuda yönelttiğimiz eleştirilere karşı çıkıyor ve şöyle diyor:

> "Hangi politik güçler böylesi bir birliği gerçekleştirecek? TKP, bu soruya bugünden açık bir yanıt verilebileceğini düşünmüyor. O nedenle TSİP'in 'TKP, SHP, DSP, DYP, RP'yi ulusal demokrasinin güçleri olarak görüyor' şeklindeki yargısı doğru değildir." (Atılım, 15 Aralık 1986, s.8)

Bize göre yargımız doğrudur. Kaldı ki kanımızca bu yargımız solda yer alan pekçokları ile de paylaşılmaktadır. Çünkü, TKP gerek yayınlarında izlediği politika ile gerekse güncel somut olaylar —örneğin seçimler vb.— karşısında benimsediği tutumlarla, yukarıdaki alıntıda rümuzları geçen partileri demokrasi güçleri arasında gördüğünü defalarca kanıtlamıştır.

"Daha 'ulusal demokratik' güçlerin cephesi kurulmadan bu konuda hiçbir belirleme yapılamayacağı" itirazı da ikna edici olmaz. Eğer bir partinin ittifaklar politikası üzerine görüşlerini gözden geçirmek için, onun önerdiği birliğin gerçekleşmesi beklenecek olsaydı ittifaklar politikasının değerlendirilmesi, hatta ittifaklar politikası diye birşey olmazdı.

İttifaklar politikasının abc'sinden başlamak hiç de hoş olmayacak ama bazı hatırlatmalar kaçınılmaz hale geliyor. Aslında konu son derece sade: **Ne amaçla işbirliği? Kim ile işbirliği?** Amaç faşizme karşı demokratik hak ve özgürlüklerin savunulması ve faşizmin devrilip yerine demokratik bir rejimin getirilmesi ise —ki "ulusal demokrasi"yi de bu kapsam içinde farzediyoruz— kimlerle işbirliği yapılacağı da kendiliğinden ortaya çıkar. Bunların **asgari müştereği**, demokratik hak ve özgürlükleri savunmak olmalıdır. Oysa TKP, faşizme karşı mücadelede işbirliğinin bu temel kıstasına fazla önem vermiyor ve şöyle diyor:

> "Biz bu partilerin (SHP, DSP, DYP, RP -A.K.) bugün diktatörlük rejimine karşı olduklarını, faaliyetleriyle diktatörlük rejimini politik bakımdan zayıflattıklarını ve diktatörlüğe karşı ondan zarar gören burjuva kesimlerin çıkarlarını farklı ağırlıklarda ve farklı anlayışlarda dile getirdiklerini ve kendi politik çıkarları için halkın çeşitli katmanlarının isteklerini de şu ya da bu ölçüde dikkate aldıklarını görüyoruz.
>
> Yukarıda sözü geçen nesnel çelişkilere bu partilerin tam nasıl bir yanıt vereceklerini bu çelişkilerden nasıl etkileneceklerini ise zaman gösterecektir. Bu partiler bugün ABD'nin ve diktatörlüğün programlarına derece derece uzak, ulusal demokrasi programına ise derece derece yakındır. Kimin demokrasi mücadelesinde ne ölçüde rol oynayacağını zaman gösterecektir." (a.y, s. 8)

Görüldüğü gibi TKP, "demokrasi mücadelesinde işbirliği yapmak" ("Ulusal Demokrasi" broşürü, s. 30) istediği partilerde yukarıda belirlediğimiz asgari müştereği, **demokratik hak ve özgürlüklerin bir bütün halinde savunulması** şartını aramıyor. Böyle olunca da ortaya ilginç bir görünüm çıkıyor. TKP'nin "demokrasi mücadelesinde işbirliği" yapmayı öngördüğü, örneğin DYP'nin en yetkili kişileri —sanki TKP'ye inat— ne zaman ağızlarını açsalar işçi haklarından başlayarak emekçi insanları ilgilendiren ne kadar demokratik hak ve özgürlük varsa hepsine veryansın etmekten geri durmuyorlar.

Böyleyken TKP, yukarıdaki alıntıda görüldüğü gibi DYP'nin, "ABD'nin ve diktatörlüğün programlarına uzak..., ulusal demokrasi programına... yakın" olduğunu söylüyor. Bir Demirel'in, TKP'nin ulusal demok-

rasi programına daha yakın, buna karşılık Beyaz Saray'a ve Evren-Özal ikilisine, bunların izlediği politikalara daha uzak olduğu yargısını okurun takdirine bırakıyoruz.

Üstelik böyle olduğuna TKP gerçekten inanıyor ise, DYP'nin ulusal demokrasi güçleri arasında sayılmasına niye karşı çıkıyor? Böyle değerlendirilen bir DYP ulusal demokrasi güçleri arasında yer almayacak da kim alacak? Bu durumda DYP'nin ulusal demokrasi güçleri arasında sayılmasına TKP'-nin itirazı hiç de inandırıcı olmuyor. Hele, tezlere ilişkin görüşlerimizde verdiğimiz örneklerin yanısıra, yine aynı broşürde yer alan şu satırlar varken:

"Bugün TKP, yasadışı tutulan öteki sol güçler, SHP, DSP, RP ve DYP, aydınlar ve yurtsever subaylar, sendikalar, öteki yığın örgütleri ve meslek odaları, ülkemizin karşı karşıya bulunduğu bu temel sorunlara ayrı ayrı ve kendi açılarından çözüm yolları arıyorlar.

TKP'ne göre bu çabalar **birleştirilmelidir.**" (siyahlar bizim)(Barış ve Ulusal Demokrasi Programı, s. 12)

Bu denilenler **denmiş** iken, TKP hâlâ daha bu partileri "ulusal demokrasi"nin güçleri arasında saymadığını söyleyecek ise diyecek bir sözümüz kalmaz.

TKP, DYP hakkındaki görüşlerinin doğruluğunu ve yerindeliğini savunduktan başka, bizim de bu partiye ilişkin tutumumuzda değişiklik yaptığımızı ileri sürüyor ve şunları söylüyor:

"TSİP, DYP'nin rejim karşıtı muhalefetini uzun süre 'düzmece bir muhalefet' olarak niteledi. Ve TKP'nin bu partiye karşı izlediği politikayı sürekli eleştirdi. Şimdi TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz'ın Kitle'nin Kasım 1986 sayısında yer alan yazısında şu satırları okuyabiliyoruz: 'Sınıf desteği bakımından DP-AP çizgisi ile DYP arasında önemli bir nüans var. DP-AP burjuvazinin, ama özellikle tekelci burjuvazinin has ve hemen daima tek siyaseti olmuştu. Oysa şimdi durum farklı. Türkiye finans kapitalinin ağırlıklı bölümü —özellikle 12 Eylül darbesinden sonraki yağma döneminde, bir işadamının da yakındığı gibi 'deveyi hamuduyla yutacak' mertebede yükünü tutanlar— ANAP'la ilgili bölümde bölümde gördüğümüz gibi Özal'ı desteklemeyi tercih ediyorlar. Bu olgu da Demirel'in Evren ve şürekâsı ile uzlaşmamadaki inatçı tutumu ve bunun türevi olarak ordunun müdahaleci geleneğini reddeden, askeriyenin, sivil yönetimin denetimi altında olmasını savunan görüşleri kadar, aynı Demirel'in ABD'yi bir Amerikancıdan beklenmeyecek ölçüde uluorta eleştiren sözlerinin etkisi de var' (s. 4) Ahmet Kaçmaz şöyle devam ediyor: 'Demirel şöyle veya böyle yapmış bizi ilgilendirmez mi? Elbette ilgilendirir ve elbette Demirel'in askerlerle uzlaşmaması, uzlaşmasından çok daha evlâdır... Demirel'i taviz vermeye zorlama girişimlerinin karşısına çıkmak, Demirel'de böylesi eğilimler görüldüğünde de üzerine gitmek en doğrusudur.' (s. 7)

Biz bu satırları okuduktan sonra demokrasi mücadelesinde DYP'ye yaklaşım konusunda TSİP'le TKP arasında önemli sayılabilecek bir fark kalmadığını düşünüyoruz." (Atılım, s. 8-9)

Okuyucunun da kolayca tahmin edebileceği gibi, sözü geçen yazıda DYP ve Süleyman Demirel hakkında söylenenler bu kadar değil. Bu kadar olması mümkün de değil. Çünkü TSİP'in DYP ve Demirel hakkında ne düşündüğü, bu partiyi ve bu kişiyi nasıl değerlendirdiği son derece net. Üstelik bu gerçek, TKP'nin DYP'ye yönelik hoşgörülü tutumuna, TSİP'in nasıl ilkeli ve kararlı bir şekilde karşı çıktığı da ilgilenenlerce gayet iyi biliniyor. Gene de bir yanlış anlaşılmaya mahal vermemek için sözü edilen yazıda DYP ve Demirel'le ilgili değerlendirmeleri —en azından bu tartışmamızı yeni izlemeye başlamış okurlarımızı gözönünde tutarak— bir kere daha hatırlatmayı yerinde görüyoruz. Bu yazıda Demirel ve DYP hakkında TKP'nin alıntı yaptıklarının dışında şunlar da söyleniyor.

"DYP hiç tereddütsüz muhafazakâr bir burjuva partisidir, öncelikle de emperyalizme bağımlı finans kapital zümresinin çıkarlarının temsilcisidir"

....

"Üstelik Demirel'in çalışan kitlenin en hayati ihtiyacı olan demokratik hak ve özgürlükleri hemen hiç savunmadan seçmenin oyunu alabilmiş olması bu 'başarı'yı daha da 'ilginç' kılıyor. Gerçi seçim kampanyası boyunca Demirel hürriyet ve demokrasi kelimelerini ağzından düşürmedi ama bunlardan **somut** olarak neyi kastettiğini de hiç dile getirmedi. Getiremezdi de. Çünkü kendisinin ve çevresinin defalarca teyid ettikleri gibi Cunta anayasasının, çalışan insanlar için demokrasiyi ortadan kaldıran 'temel hak ve özgürlükler' bölümü onlar için biçilmiş kaftan. Üstelik hem büyük burjuvazinin —ki Demirel'in kendisi de bu zümrenin en has mensuplarından birisidir— çıkarlarını kolayıp, hem de demokrat olmak, hele hele işçi haklarını, çalışan insanların örgütlenme ve her imkandan yararlanarak görüş bildirme vb. özgürlüklerini savunmak olacak şey değildir. Nitekim de olmadı."

....

"... Demirel'in, zamanın da kendi lehine işleyeceği inancıyla, 'nasıl olsa ipleri elimde tutarım' zehabına kapılıp askeriyeye karşı daha 'toleran' bir üslup benimsemesi madalyonun öbür yüzüdür."

....

"Demokratik hak ve özgürlükler konusunda Demirel'den fazla birşey beklenmeyeceği bellidir. Zaten kendisi de her fırsatı düştüğünde —demokratlığına toz kondurmamakta, ama— 25 yıldır hiç değişmediğini, eskiden ne idiyse bugün de o olduğunu ısrarla vurgulamaktadır. Bunun somut anlamı, örneğin 'anayasanın temel hak ve özgürlükler bölümüne el değdirtmem' ya da 'ihtiyaç duyarsam yine Türkeş'-le koalisyon yaparım' demektir". (KİTLE, Kasım 1986, s. 4-7)

TKP'nin yaptığı alıntılar yukarıdaki hatırlatmalarla birlikte okunduğunda —ki KİTLE'deki aynı yazıda yeralmışlardır— TSİP'in, DYP ve Demirel hakkındaki görüşlerinde herhangi bir değişiklik olmadığı

hemen görülecektir. Dahası yazıda Demirel'in, şu andaki askerlere karşı tutumunda sebatkâr olamayabileceği ihtimaline de, ayrıca dikkat çekilmiştir. Hakikat bu iken, TKP'li yoldaşların "DYP'ye yaklaşım konusunda TSİP'le TKP arasında önemli bir fark kalmadığını düşünmeleri" gerçekten düşündürücüdür.

Sadece bu konuda değil, bizleri ilgilendiren her konuda TKP ile aramızda varolan farklılıkların giderilmesi, kuşkusuz bizi son derece memnun eder. Biz bu konuda üzerimize düşeni yapmaya çaba gösterdik, gösteriyoruz. Ama DYP örneğinde olduğu gibi aradaki farklar son derece ayan beyan ortada olmasına rağmen, yani biz Demirel'in ve DYP'nin demokrasi saflarında yeri olamayacağı şeklindeki görüşümüzde ısrar ederken TKP, DYP ile "demokrasi mücadelesinde işbirliği yapmak istiyor" ise, bu konuda aramızda "önemli sayılabilecek bir fark kalmadığına" ne TKP'li yoldaşlar ikna olur, ne de biz.

İŞBİRLİĞİNDE PARTİLERİN SINIF TEMELLERİ ESASTIR

TKP'nin DYP konusunda yanılmasının başlıca saiki, "rejim karşıtı" olmanın demokrasi mücadelesinde yeterli olduğu düşüncesi. Böyle olunca da burjuva partileriyle işbirliğinin yegane kıstası, o partilerin burjuva muhalefet içinde yer almaları oluyor. TKP, burjuva muhalefet saflarında yer alan partiler arasında, demokrasi mücadelesinde işbirliği açısından fark gütmüyor ve bizi de bu konuda fark güttüğümüz için eleştirerek şöyle diyor:

"Örneğin TSİP, 'sosyal demokrasinin demokrasi saflarında yeri vardır, ... sosyal demokratların katkısı zorunludur, öyleyse sosyal demokrat hareketin demokrasi mücadelesi açısından daha olumlu ve yararlı konumlara çekilmesi için çaba göstermek görevimizdir' diyor. (bak: Ahmet Kaçmaz, Ara Seçimlerden Sonra Durum, Kitle, Kasım 1986, s. 8) TSİP örneğin DYP'yi ise baştan beri 'burjuva anlamda dahi demokrasiye inanmayanlar' olarak tanımlıyor ve bu partinin demokrasi saflarında yer alamayacağını söylüyor.

Bizce rejim karşıtı burjuva siyasetlerin bir bölümünü demokrat bir başka bölümünü de demokrat değil diye ayırmak doğru olmuyor... aralarında, üstelik çok da önemli olan, derece farkları olmasına rağmen burjuva siyasetlerin demokrasi karşısında mutlak ve değişmez tutumları olamaz. Bugünkü aşamada sosyal demokratlar nasıl demokrasiye ihtiyaç duyuyorlarsa, DYP de, aynı derecede olmasa bile, **demokrasiye belli bir ihtiyaç duyuyor.** O nedenle biz yalnız sosyal demokratları değil, DYP ve RP'nin de 'demokrasi mücadelesi açısından daha olumlu ve yararlı konumlara çekilmesi için çaba göstermek görevimizdir' diyoruz. Bu partilerin her birinin daha da değişip değişmeyeceğini, ne kadar ilerleyebileceğini zaman gösterecektir." (Atılım, s. 8)

TKP'ye göre demokratlık konusunda bugün burjuva muhalefet saflarında yer alan partiler arasında ayrım yapmak doğru değil. Oysa görüyoruz bu ayrımı hayatın kendisi yapıyor. Çünkü topluca burjuva muhalefet olarak nitelenseler de her bir partinin yek diğerinden bir ölçüde fark eden **sınıf temeli** var. Partilerin demokrasi konusundaki tutumlarına da bu sınıf temelleri damgasını basıyor. Demirel istediği kadar kendisinin en demokrat olduğunu iddia etsin —ve istediği kadar bu konuda teşvik görsün— büyük sermayenin çıkarlarını savunduğu, finans kapital zümresinin belirli kesimlerinin siyaset arenasındaki temsilciliğini sürdürdüğü sürece kendisi istese de demokrat olamaz. Çünkü bu zümreler, Türkiye'de demokrasi düşmanlığının yeniden ve yeniden üretildiği başlıca toplum kesimlerini oluşturuyorlar. Bizim daha baştan beri Demirel'den ve DYP'den demokrat olmaz dememizin, Demirel'in ve DYP'nin de bu gerçeği teyid ediyor olmalarının maddi-toplumsal nedeni budur. Buna karşılık sosyal demokratlar, isimleriyle müsemma olmak istiyorlarsa, daha doğrusu bir yandan orta katmanların çıkarlarını savunurlarken bir yandan da kendilerine yükümledikleri, "işçi sınıfı ile burjuvazinin arasını bulmak misyonu"nu yerine getirmek istiyorlarsa, şu veya bu ölçüde, ama burjuva anlamda demokrat olmak zorundadırlar.

Öyleyse "burjuva partilerine demokratlık biçilemez, çünkü onların demokratlıkları şartlara bağlıdır, bugün böyle olabilirlerken bir başka gün bir başka türlü davranabilirler" şeklinde özetlenebilecek bir bakış açısı —bazı doğruluk payı taşıyan argümanlar içerse de— işçi sınıfının ittifaklar politikasını belirlemeye pek bir katkı getirmez. Oysa maddi toplumsal şartların, bilimsel ideoloji ışığında somut tahlili imkanına sahip olanlar, bu imkanı hakkıyla değerlendirmekle de yükümlüdürler. Bu nedenledir ki dünyanın neresinde olursa olsun, işçi sınıfı partileri, burjuva partileriyle işbirliği sözkonusu olduğunda bu partilerin toplumdaki yerlerinden, sınıf temellerinden ve savundukları çıkarlardan hareket ederek, bu partiler arasında son derece açık ve köşeli **ayrım** güderler. TKP'li yoldaşların, işçi sınıfı partilerinin sosyal demokrat partilerle muhafazakar partilere karşı izledikleri politikalar arasındaki **kalın** ayrım çizgisini bilmedikleri düşünülemez. Tabii bu dediklerimizden tekelci burjuvazinin çıkarlarını savunan çeşitli partiler arasında ayrım gütmediğimiz, sosyal demokratların ise demokratlıklarına toz kondurmadığımız anlamı hiç çıkmaz.

Faşizme karşı mücadelede işçi sınıfının ittifaklar politikasının hayata geçirilebilmesi şansı, her şeyden önce, işbirliği yapılacak güçlerin bilimsel esaslar dahilinde, gerçekçi bir şekilde değerlendirilmesine bağlıdır. Demokrasi cephesi, kendini demokrat olarak niteleyen herkese açık olamaz. Demokrasi için işbirliği yapmaya "rejim karşıtı" olmak da yetmez. Bugün kendi demokratlığına toz kondurmayan kim var? Alalım Özal'ı. Demokrat görünmek yarışmasında kimden geri kalır? Şimdi farzedelim, evdeki hesap çarşıya uysaydı ve MDP en fazla oyu alıp tek başına hükümeti kursaydı, Özal ve partisi bugün "muhalefette" —ve dolayısıyla— "rejim karşıtı" olmayacaklar mıydı?

Biz, TKP'nin "ulusal demokrasi" için öngördüğü işbirliği politikasına ilişkin görüşlerimizi, burjuva muhalefet içinde yer alanların somut sınıfsal konumlarına ve buradan

kaynaklanan politikalarına dayandırdığımız halde, TKP bizi "metodoloji" açısından eleştiriyor ve şöyle diyor:

"Burada önce TSİP'in eleştirisindeki metodolojiyi ele almak istiyoruz. TSİP, Amerikan emperyalizmine ve diktatörlük rejimine karşı öne sürülen burjuva demokratik karakterdeki bir alternatifin gerçekçi olup olmadığını adı geçen burjuva partilerinin böylesi bir programa karşı tutumlarına göre araştırmaya çalışmaktadır. Eğer adı geçen partiler ulusal demokrasi programını bugün **benimseyecek olsalardı**, sanıyoruz ki, TSİP açısından bu program gerçekçi bir program sayılabilecekti."

....

"O nedenle TSİP'in TKP'nin demokrasi programını burjuva muhalefet partilerinin demokrasi karşısındaki tutumlarına bakarak değerlendirmeye çalışması, metodolojik temel bir yanlıştır."(a.y, s. 8)

Biz "metodolojik bir yanlış" yapmadığımızı, tam tersine faşizme karşı ittifaklar meselesinde **en doğru metodu** kullandığımızı, buna karşılık TKP'li yoldaşlar tarafından "yanlış anlaşıldığımızı" sanıyoruz. Çünkü biz görüşlerimizde burjuva muhalefet partilerinin "ulusal demokrasi programı" karşısında ne gibi bir tutum alabilecekleri, onu **benimseyip benimsemeyecekleri** noktasında tek kelime dahi söylemedik. Aksine "ulusal demokrasi"nin demokratlıkla uzak yakın ilişkisi olmayanları **"benimsemesini"** eleştirdik. "Burjuva muhalefet partilerinin demokrasi karşısındaki tutumlarına bakarak" "ulusal demokrasi" programını değerlendirdiğimiz yargısı için de aynısını söyleyebiliriz. Biz böyle bir şey yapmadığımız gibi tersine, TKP'nin, söz konusu partilerin "demokrasi karşısındaki tutumlarına" **bakmayarak** hepsiyle "demokrasi için işbirliği" önermesindeki yanılgıya dikkati çektik. Kaldı ki TKP'nin ileri sürdüğü türden "metodolojik" bir hata yapmış olsaydık ilk başta kendi ipimizi kendi elimizle çekmiş olurduk. Bu durumda, örneğin SOL BİRLİK'in Demokratik Güçbirliği Platformu'nun —onu benimsemesi istenenlerin ve gerekenlerin hiçbirisinden henüz olumlu bir yaklaşım görülmediğine göre— geçersiz olduğunu ilan etmemiz gerekirdi.

GÖRÜŞLER ARASINDAKİ FARKLILIKLARI GİDERMEK İÇİN

TKP kendi "ulusal demokrasi" programı ile bizim "Siyasi Demokrasi Program Taslağı"mız "arasında ilkesel açıdan uzlaşmaz bir ayrılık bulunmadığını", "demokrasi mücadelesinde DYP'ye yaklaşım konusunda TSİP'le TKP arasında önemli sayılabilecek bir fark kalmadığını", "TKP'nin ulusal demokrasi hedefi"nin "ve buna ilişkin ittifak politikası"nın, TSİP'in öngördüğü **geçici demokratik hükümet**in ömrü kadar "kalıcı" olduğunu söylüyor. Buraya kadar yazdıklarımızdan kolayca anlaşılacağı gibi bu tablo bize göre biraz aşırı ölçüde pembeye boyanmış. Tartışmalı konularda aradaki görüş farklarının giderilmesini elbette biz de istiyoruz. Ve bu nedenle de dikkate alınması gerektiğine inandığımız belli başlı noktaları madde madde sıralamakta yarar görüyoruz:

- "Ulusal demokrasi"nin ne tür bir demokrasi olduğu konusunda bu yazımızda dikkati çektiğimiz belirsizlikler giderilmelidir.
- "Ulusal demokrasi" ile demokratik halk devrimi arasındaki bağlantı netleştirilmelidir.
- Demokrasi mücadelesinde yapılacak işbirliklerinde, siyasetlerin maddi toplumsal temeli gözönünde tutulmalıdır.

Bu yazımızdan sonra TKP'nin bizi, ilk cevabında kullandığı ifadeyle "TKP'nin görüşleri arasında çelişkiler yakalamaya, TKP'nin görüşlerini bir takım şemaların içine sokmaya" çalışmakla itham etmeyeceğini umuyoruz. Böylesi hem partilerimiz arasındaki dostça ilişkilerin daha geliştirilmesine ve "nihai amaç birliğine" ve en önemlisi Türkiye işçi sınıfının, emekçi halklarımızın çıkarlarına hizmet eder.

Evet, tartıştığımız belli başlı konularda görüş birliğine vardığımız ölçüde, hep beraber ulaşabildiğimiz işçiler, emekçiler,

- Faşizmden çıkışın hemen sonrası için öngördüğümüz düzenin —bu şartlar mücadelenin sürdürülmesi için şimdiye kıyasla çok daha elverişli imkanlar sunsa da— kendi düzenleri olmayacağı, kendi sosyal kurtuluşlarının yolunun ancak ve ancak demokratik halk devrimiyle gerçekleşeceği bilinciyle davranırlar, kendilerini devrimci mücadeleden alıkoyacak güçlere karşı şimdiden hazırlanırlar.
- Faşizm gönderilip, demokrasiye geçildiğinde ve demokrasi güçlerinin ortak hükümeti kurulduğunda bunun "demokratik halk devriminin ilk basamağı" olmayacağını, devrime ulaşmak için faşizm sonrasında da mücadeleyi var güçleriyle sürdürmeleri gerekeceğini şimdiden bilirler; şayet kendi temsilcileri faşizm sonrasının ortak hükümetinde yer alırlarsa, "işte devrim oldu, biz de iktidara geldik" rehavetine kapılmazlar.
- Demokrasi mücadelesinde, ancak ve ancak kendilerinin demokratik hak ve özgürlüklerine saygılı olanlarla işbirliği yapılabileceğini bilirler, kendilerinin en temel haklarını dahi umursamayan, bunu da her davranışıyla açığa koyan, büyük sermayenin çıkarlarını savunup kollayan siyasetleri demokrasi mücadelesine kazanmak için boşuna çaba sarfetmezler.

TKP ile aramızda görüş ayrılıklarının giderilmesinin böylesine önemli yararları olacağı açıktır.

Biz, sürdürdüğümüz bu tartışmanın görüş ayrılıklarımızın giderilmesine katkıda bulunacağına inanıyoruz. Oysa TKP'li arkadaşlar aksini düşünüyorlar ve şöyle diyorlar:

"... sözkonusu eleştiriden TKP'nin kendi görüşlerini geliştirmede ne yazık ki bir şey öğrenemediğini belirtmek zorundayız."

....

"Eğer TSİP, TKP'nin tezlerine yönelttiği eleştirileri, bugünkü dünya koşullarının ve Türkiye kapitalizminin özelliklerinin kapsamlı ve gerçekçi bir analizine dayandırsaydı, birbirimizden öğrenmemiz olanaklı olurdu."(a.y, s. 7-9)

Biz de "bugünkü dünya koşullarının ve Türkiye **kapitalizminin özelliklerinin kapsamlı ve gerçekçi bir** analizi"nin TKP ile aramızdaki görüş ayrılıklarının **tümünün** giderilmesine ve böylece baştan beri hedefimiz olan işçi sınıfının siyasi birliğinin sağlanmasına birinci derecede

(Devamı 14. sayfada)

Afganistan: Yenilenme Süreci ve Ateşkes

Afganistan Demokratik Cumhuriyeti yönetiminin 15 Ocak'tan geçerli olmak üzere tek taraflı ateşkes ilan etmesi ve "ulusal uzlaşma" olarak açıklanan kapsamlı bir öneride bulunması dünya kamuoyunda geniş yankı buldu.

"Ulusal uzlaşma"da temel olarak, Afgan halklarının düşmanlarınca körüklenen ve beslenen çatışmalarda kan dökülmesine son verme çağrısı; bugüne kadar devrime karşı saflarda yer alanların, düşmanca faaliyetlerinden vazgeçmeleri halinde bağışlanacakları ve yurttaşlık haklarını özgürce kullanacakları taahhüdü; halkın siyasi ve ekonomik faaliyetlere daha geniş ve eşit katılımının gerçekleştirilmesi hedefi yer alıyor. Bu doğrultuda, daha ilk günlerden itibaren, 37 bin kişiyi kapsayan 417 silahlı grubun yönetim organlarıyla görüşmelere oturduğu; ülke dışında yaşayan ve hükümetin, ülkede yeni hayatın kurulmasına katılmaları için yaptığı çağrıya uyan Afganlıların dönmeye başladıkları gözleniyor. Ülke içinde hükümete karşı savaşan tüm silahlı gruplara yönelik olan ateşkes çağrısı ile yönetim organları her tür silahın kullanımında ateşkes uygulamasına geçerken, birlikler kışlalarına çekildi, düşmana karşı —sivil halk tehlikeye maruz kalmadıkça— top atışı ve hava taarruzlarına son verildi. Bu arada casuslarla, halka ve yönetime karşı bombalı saldırı düzenleyenlerin dışında herkesin yararlanacağı geniş kapsamlı bir af ilân edildi.

Karşı taraf katıldığı takdirde 15 Temmuz 1987'ye dek yürürlükte kalacak olan ateşkes, taraflar isterlerse uzatılabilecek. Aralarında eski milletvekili ve senatörlerin, din adamlarının, aşiret ve etnik grupların ileri gelenlerinin de yer aldığı ve toplumun çeşitli kesimlerinin temsilcilerinden oluşan üst düzeyde bir olağanüstü ulusal uzlaşma komisyonu başkent Kabil'de çalışmalarına başladı. Komisyon, İran, Pakistan, Çin ve Hindistan yöneticilerine, B.M. Genel Sekreterine, B.M. üyesi ülkelerin halklarına, Bağlantısızlar Hareketi dönem başkanı Robert Mugabe'ye ve hareket üyesi ülkelere, İslam Konferansı örgütüne mesaj göndererek, uzlaşma politikasının görüş ve hedeflerini açıkladı.

Ateşkes çağrısı ve "ulusal uzlaşma" önerisi kuşkusuz birdenbire gelişen bir olay değil. Afganistan'a yönelen ve ilân edilmemiş bir savaş olarak sürdürülen dış emperyalist müdahaleye rağmen, Afgan devrimi kitleler arasında kök saldı, devrimin kazanımları günden güne etkisini duyurmaya başladı. Ne ki emperyalist müdahalenin neden olduğu insan kırımı ve ekonomik kayıplar, genç Afgan devriminin daha ileri kazanımlarının önünde, bir an önce aşılması gereken hayati bir engeli oluşturuyor. Bu engelin daha fazla kayba yolaçmadan ortadan kaldırılmasını hedefleyen Afgan yönetiminin ateşkes çağrısı, 1978 Nisan Devrimi'nden bu yana geçen sürede ülkenin oluşan yeni koşullarında gerçekleşmiş bulunuyor.

Afganistan Demokratik Halk Partisi MK Genel Sekreteri ve Afganistan Demokratik Cumhuriyeti devlet başkanı Muhammed Necib ülkenin bugünkü koşullarını şöyle tanımlamaktadır:

"Nisan Devrimi tabiatı ve muhtevasıyla ulusal-demokratik, antifeodal ve antiemperyalisttir. Devrim ulusal çıkarları ve geniş halk kitlelerinin özlemleri doğrultusunda, Afgan yurtseverlerini , ilerici ve demokratik güçlerininin yıllarca uğrunda mücadele ettikleri idealler adına gerçekleştirilmiştir.

Şimdi hayatın —sosyal, ekonomik ve kültürel— her alanında bir yenilenme süreci yaşanıyor. Ülke feodalizm, gerilik ve cehalet prangalarını koparıp atıyor... Şu anda partinin ve cumhuriyetin karşı karşıya olduğu en öncelikli görevleri şöyle sıralayabilirim: bağımsızlık, egemenlik ve toprak bütünlüğümüzün korunması; Nisan devriminin kazanımlarının güçlendirilmesi; tüm emekçilerin ve diğer yurtsever güçlerin ulusal-demokratik dönüşümlerde geniş ve aktif biçimde yer almasının sağlanması; Afganistan'ın gelişen, serpilen bir ülke kılınması."

ADHP Genel Sekreteri Necib, geçen yıl içerisinde çeşitli konuşmalarında sözünü ettiği bir ulusal anlaşmanın kimlerle ve hangi temelde gerçekleştirileceğini ise şöyle belirtmektedir:

"Politikamızın önde gelen görevleri arasında, tüm ülkede, yakıcı sorunların hep birlikte, barışçı bir biçimde, silah kullanmadan, güvenlik, işbirliği ve kardeşlik ortamında, ulusal çıkarların ve ulusal anlaşmanın gözetilmesi temelinde çözülebileceği koşulların yaratılması yer almaktadır. Devrimin sosyal temelini genişletmeye yönelik olan politikamız ve bu konular karşısındaki yeni yaklaşımımız ulus çapında, tüm halkın çıkarları doğrultusunda geniş bir işbirliğine hazır olduğumuzu göstermektedir. Bu hazır oluş:

— Önde gelen devlet organlarına, yani Devrim Konseyi ve Bakanlar Kurulu'na, saygınlığa sahip olan ve nüfusun çeşitli kesim ve gruplarının çıkarlarını ifade eden Parti dışından insanların katılmasını,

— Kavrama yetersizliğinden dolayı devrime karşı hâlâ düşmanca tavır almayı sürdüren ama anti-nasyonal karşı devrimci faaliyetleri terketmesi beklenen gruplarla diyalogun genişletilmesini,

— Ulusal anlaşma, ülkede barışın kurulması ve güvenliğin sağlanması için ilkeli bir temele dayanan esnekçe ödünler tanınması olasılığını içermektedir.

Tüm yurttaşlarımızı ülkenin tarihi yenilenmesi ve ulusal yeniden doğuşunda aktif biçimde yer almaya çağırıyoruz. Anayurdun kolları ülke dışındaki tüm yurttaşlarımıza açıktır. Onlara güvenlik ve insan onuruna saygının sağlandığı, hiçbir ayrımın olmadığı güvenceli koşullarda, serpilip, gelişen bağımsız Afganistan'ı kurma davasına katılma fırsatı vereceğiz." (New Times, 44/86) ■

Uruguay'da Faşizmden Çıkış Süreci/2

Anayasa referandumundaki başarıdan sonra daha da güçlenen kitlesel muhalefet gücünü 1 Mayıs 1983 gösterisinde bir kere daha gösterdi. 10 yıllık aradan sonra 1 Mayıs yüzbinlerce işçinin, emekçinin katılımıyla yeniden açıkça kutlanıyordu. Diktatörlük PIT'in 1 Mayıs'ı kutlayacağını açıklaması üzerine "izin" vermek zorunda kalmıştı. "İş, Ücret, Özgürlük, Af" sloganlarının alanları doldurduğu 1 Mayıs gösterilerini kısa bir süre sonra, tüm siyasi partilerin katılımıyla 25 Ağustos, 25 Eylül ve 23 Ekim'de yapılan kitlesel protesto günleri ve öğrenci yürüyüşleri izledi. Uruguay tarihinde o güne dek görülen en büyük gösteri ise Montevideo'da 23 Kasım günü yapıldı ve diktatörlüğe muhalif tüm siyasal, toplumsal güçlerin çağrısı üzerine 400 binden fazla insanın katılımıyla gerçekleşti. Gösteride ortak talepler bir kere daha vurgulanıyordu: "Bu rejim son bulmalıdır, siyasi tutuklular serbest bırakılmalıdır, yasaklar kaldırılmalıdır". 23 Kasım gösterisi diktatörlüğün günlerinin sayılı olduğunun ilanıydı.

FAŞİST REJİMİN SONUNA DOĞRU

1984'e gelindiğinde, gerçekleştirilen ilk yığın eylemi 18 Ocak'ta yapılan ülke çapındaki grev oldu. Bu 1973 darbesinden bu yana gerçekleştirilen bu türden ilk grevdi. Hükümetin, genel grev çağrısını yapan PIT'ı lağvetme kararı ise sonuçsuz kalacaktı. Hemen ardından 1 Mayıs, bir önceki yıla göre daha da güçlü bir çıkışın ifadesi oldu. Bunu, darbenin yıldönümü olan 27 Haziran'da yapılan ve değişik toplum kesimlerinin yoğun biçimde yer aldığı ulusal protesto günü izledi.

Bu kitlesel gösteriler, aralarında Geniş Cephe'nin lideri Seregni'nin de bulunduğu 200 kadar siyasi tutuklunun serbest bırakılmasına, Geniş Cephe ve Geniş Cephe içinde yer alan bazı partilerin resmen tanınmasına varan gelişmelere yol açtı. 10 Ağustos'ta yapılan gösteride Geniş Cephe artık açıkça yer alıyordu. Nihayet faşist rejim Kasım 1984 seçimlerine Geniş Cephe'nin de katılmasını kabul etmek zorunda kaldı. Seçimlerden kısa bir süre önce Ekim ayında Geniş Cephe ile diğer üç parti arasında demokratik hak ve özgürlüklerin sağlanması konusunda görüş birliği açıklandı. 25 Kasım 1984 seçimleri ise yıllardır kararlılıkla sürdürülen direnişin başarıya ulaşmasını getirdi.

Seçimleri Colorado partisi kazandı, Dr.Julio Sanguinetti cumhurbaşkanı seçildi. Geniş Cephe seçimlerde oyların %20'sinden fazlasını, başkent Montevideo'da ise yaklaşık üçte birini aldı; başkentte Colorado partisi ile arasında yalnızca birkaç bin oy fark vardı. Seçimleri izleyen aylarda, uzun yıllardır legale çıkma mücadelesi veren Uruguay KP bu mücadelesinde başarıya ulaştı, KP Genel Sekreteri Rodney Arismendi ve diğer yöneticiler sürgünden döndüler ve KP yayın organı El Popular ve diğerleri üzerindeki yasak kalktı.

Seçimlerin ardından 1 Mart 1985'te cumhurbaşkanı Sanguinetti ve Colorado'dan 7, Blanco yanlısı 2 ve Medeni Birlik'ten 1 bakanın oluşturduğu yeni hükümet göreve başladı. Partiler, sendikalar, gençlik, kitle-meslek örgütleri üzerindeki yasaklar kalktı, siyasi tutuklular özgürlüğüne kavuştu, sürgündekiler özgürce geri döndüler. Demokratik hak ve özgürlükler anayasada güvence altına alındı.

Parlamento'da genişçe temsil edilen sol güçler aynı zamanda bankalar, PTT, demiryolları gibi kamu işletmelerinde ilk kez yönetime katıldılar. Dış politikada kıta ülkeleri başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelerle ve sosyalist ülkelerle ilişkiyi geliştiren, bağlantısız bir yol izlenmeye başlandı.

Ne ki ülkenin içinde bulunduğu derin ekonomik kriz ve özellikle iktidarı terketmek zorunda kalan askerlerin baskısı varlığını hissettiriyor. Buna karşılık Geniş Cephe bir yandan en esnek ve yapıcı bir biçimde, hükümeti oluşturan üç partiyle görüşmelerini sürdürürken, diğer yandan kitlesel gücünü —Mart 1986'da CNT-PIT tarafından yapılan 24 saatlik genel grevde, Haziran ayında ücretlerin artırılması, diktatörlük sırasında işten atılanların geri alınması, dış borçların ödenmemesi, faşizm artıklarının temizlenmesi vb. taleplerle yapılan eylemlerde ve Aralık ayında cuntacıların affına karşı gösterilerde olduğu gibi— gösteriyor.

FAŞİZMDEN SONRA

Gerçekte Kasım 1984 seçimleri Colorado'nun değil, tüm halkın ortak zaferini yansıtmıştır. Örgütlü toplumsal muhalefet karşısında askerler kendi "demokrasiye dönüş" koşullarından vazgeçmek zorunda kalmışlardı ama —daha 1986 sonbaharında cuntacılar için çıkarılan "af" yasası öncesindeki açık şantajlarda bir kez daha görüldüğü gibi— tümüyle de teslim olmadılar. Halkın örgütlü birliğinin ve mücadele düzeyinin yansıdığı ve etkilediği güçler dengesi, diktatörlüğü kendi koşullarını dayatamadığı bir "diyaloga" zorlamıştı. Ne ki, bu, halk güçleri açısından da demokratik hak ve özgürlüklerin bir daha kaybedilmeyecek şekilde korunup, pekiştirilmesi gereğini vurgulamaktı.

Bu mücadelenin, ağır bir yıkım içinde bulunan ekonomi alanında da verilmesi gerekiyordu. Chicago Okulu'nun "teorileri", IMF dayatmaları ile Uruguay faşist diktatörlük sırasında uluslararası tekeller ve onların bir avuç yerli işbirlikçisine tatlı kârlar sağlarken gerçek ücretlerde %50 düşme oldu, işsizlik oranı %16'yı aştı ve dış borçlar 1984'te 5,5 milyar dolara ulaştı. Uruguay 1985'te dünyanın en yüksek dış borca sahip 12 ülkesinden biri olmuştu. Bu koşullarda özellikle dış borçlar ve yatırımlar konusunun ülke için hayati önem taşıdığı açık. Buna karşılık Sanguinetti yönetiminin ülke ekonomisinin ve emekçi halk yığınlarının karşı kar-

şıya olduğu sıkıntılara yine IMF dayatmaları ve ABD kökenli reçetelerle çözüm arama yoluna gittiği; işçilerin, emekçilerin yoğun muhalefetine rağmen bugüne dek denenmiş ve çözüm olmadığı ağır yıkımlar pahasına görülmüş bir "modernizasyon" planı uygulamaya çalıştığı gözleniyor.

Sanguinetti yönetiminin "modernizasyon" öngören ekonomik politikasında genel bütçenin %40'ının ordu ve güvenlik kuvvetlerinin korunup, geliştirilmesine ayrılması sözkonusudur, ki bu yalnızca ekonomik bir yük olmanın ötesinde baskının sistemli olarak muhafazası anlamına geliyor. Yine, ülkenin ihracat gelirlerinin %40'ı dış borç ödemelerine ayrılıyor. Latin Amerika ülkelerinde, hep birlikte ya da her ülkenin kendince dış borçlara karşı direnme yol ve yöntemlerini arandığı koşullarda Uruguay'ın böylesi bir ödemeyle karşı karşıya bulunması yoğun tartışmalara yol açıyor. Böyle bir ekonomik politikanın demokratik hak ve özgürlüklerin pekiştirilmesine yardımcı olmayacağı gibi, tam tersine bu süreci olumsuz etkileyecek bir durum yansıttığı açıktır.

1985 ve 1986 yıllarında geniş işçi ve emekçi yığınların hükümetin izlediği politikaya yoğun tepki gösterdiği görülüyor. Ülkenin ve emekçi halkın çıkarı doğrultusunda ve dış borç ödemesine teslim olmayan bir ekonomik politika talebini yoğun eylemlerle tekrarlayan CNT-PIT'ın "derhal çözüm istiyoruz, bir daha diktatörlük olmamalı" şiarını özellikle faşist rejim sırasında tekellere kurban edilen küçük ve orta üretici yığınların da geniş biçimde destekledikleri görülüyor.

Bu koşullarda Geniş Cephe'nin 4-5 Ekim 1986'da darbe sonrasında yeniden toplanan ilk ulusal plenumunda başkan Seregni, Geniş Cephe'yi oluşturan tüm parti ve grupların iki temel hedefte —demokrasinin güçlendirilmesi, pekiştirilmesi sürecine katkıda bulunmak ve Cephe'nin gerçek ve özgün bir iktidar alternatifi olduğunu vurgulamak hedeflerinde— birleştiğini belirtti.

Plenumda Geniş Cephe'nin bu iki temel hedefle yakından ilgili olan üçüncü bir hedefinin, Cephe saflarına çeşitli toplum kesimlerinden yeni yandaşlar kazanmak olduğunu vurguladı. Liber Seregni, plenumda yaptığı konuşmada, Geniş Cephe'nin yapıcı, gerçekçi, demokratikleşme sürecini pekiştirici muhalefetini kararlılıkla sürdüreceğini belirttikten sonra, hükümetin uygulamakta ısrar ettiği modernizasyon planının ülke çıkarlarına aykırı olduğuna, ABD kaynaklı Baker planına dayandığına, bunun halka getireceği hiçbir şey olmayacağına işaret etti. Seregni, Geniş Cephe'nin faşizm sonrası, yeni koşullara uygun örgütlenmesi ve çalışması konusunda şunları söyledi: "Önümüzdeki sorumluluklar büyüktür. Çünkü Geniş Cephe gücünü pekiştirme sürecinde değil, gücünü tamamen pekiştirmiş bir siyasi örgüttür... Yeniden yapılanma tartışmalarına ayırdığımız 15 ay bir bakıma, 'içe yönelik' olarak nitelenebilir; Kasım 1989'a (seçime) kadar olan 38 ayı ise 'dışa dönük' olarak ele almak gerekir."[1]

İnsan haklarını korumanın, "ulusal güvenlik doktrini" adıyla bilinen ve silahlı kuvvetlerin halka karşı kullanımını "meşrulaştıran" uygulamaya son verilmesinin hayatiyetini vurgulayan Geniş Cephe faşist rejim sırasında halka karşı işlenen suçların sorumlularının "af"fına karşı yoğun bir kampanya yürüttü. Ne ki, özellikle demokrasinin geleceğiyle ilgili olarak bu konuya öncelikle önem veren Geniş Cephe'nin çabasıyla parlamentoda Colorado partisinin "tümüyle af" öngören tasarısı reddedildiyse de, daha sonra Blancocuların (Milli Parti) bir kısmının önerisiyle bir "af" yasası kabul edildi. Yasa Uruguay'da büyük tepki ile karşılandı ve bu konuda yoğun protestolar sürüyor.

Geniş Cephe'nin en etkin gücünü oluşturan Uruguay KP'nin Genel Sekreteri Rodney Arismendi de yaptığı bir radyo konuşmasında, Geniş Cephe'nin bundan sonraki çalışması ve militanlığı ile önündeki sınavları onurlu biçimde aşacağını tekrarladı: "Çünkü diktatörlükten kurtuluş sırasında ve şimdi böyle olmuştur; çünkü Seregni temiz, dil uzatılmaz bir kişilik olarak varlığını sürdürmektedir (Ona çamur atmaya kalkışacak kişi bu çamurun kendi yüzüne bulaşacağını görecektir; o simgesel ve Cephe'nin tüm eğilimlerini birleştirici bir faktördür) ve çünkü Cephe en temel sorunlarda birlik içinde olmayı bildiğini göstermiştir... Geniş Cephe farklı insanları, bir programla ortak zeminde birleştirme konusunda muazzam bir hüner göstermiştir. Bundan dolayıdır ki, Cephe, Camusso gibi ünlü Blancolarla, ya da Michelini ve Roballa gibi tanınmış Coloradolarla, ideolojisi iyice belirlenmiş Hıristiyan Demokrat Parti'ye mensup kişilerle, Sosyalist Partili eski dostlarımızla, geçmişte anlaşmazlıklarımız olan ve sonunda, solun değişiklik getirecek bir iktidara, ancak demokratik, antiemperyalist, yenilenmeden yana, yurtsever, gerçek Uruguaylı ve aynı zamanda dönüştürücü, bir anlamda işçilerin, orta tabakaların, aydınların, ülkenin dürüst insanlarının birliğinin ifadesi olan büyük bir cephenin parçası olarak yürüyebileceği konusunda görüş birliğine ulaştığımız kişilerle doğdu. Cephe işte böyle bir birliğe sahip." Ülkenin önündeki demokratikleşme süreci ve ekonomik sorunlarla ilgili olarak da Arismendi şunları vurguladı: "Şunu açıkça söylüyoruz, önümüzdeki sorunlar ameliyat masası başındaki bir cerrahın sorunlarına benziyor. Bize bu kadar ağır bir bedele malolan ve ne olursa olsun, sallantıda kalmamasını istediğimiz bu demokrasinin nasıl pekiştirileceği sorusunu cevaplandırmak durumundayız. Demokrasinin ulusal hayat , Artigist gelenek içinde kurumlarıyla yeniden kurulması, ileriye yönelmesi söz konusu. Uruguay için en iyi olduğu düşüncesiyle katkı ve çabalarını ortaya koyan Blancolar, Coloradolar, komünistler, çeşitli eğilimlerden bağımsız kişiler, yine, bu düşüncede ayrılık gösteriyoruz: sosyalist bir geleceğe yürüyen bizler ve Uruguay tarihinin artık sonuna vardığını düşünenler olarak"[2]

---

1 El Popular, 10 Ekim 1986.

2 25 Kasım tarihli radyo konuşmasının El Popular'ın 27 Kasım 1986 tarihli sayısında yayımlanan metninden.

TÜRBAN SAPTIRMACASI

(2. sayfadan devam)

devletten laiklik ve dinsel gericiliğe karşı mücadele talep edilebilir.

• Demokratik laik devletten ne anlamamız gerekir? Ülkemiz özelinde bunu somutluklarla ifade edersek Diyanet İşlerinin lağvedilmesi, üniversitelerdeki ilâhiyat öğrenimi dışında devlete bağlı her türlü dinsel eğitimin tatil edilmesi, bu mealde devletin finanse ettiği tüm imam hatip okullarının, her türlü dini okul ve kursların devletin ilgi alanından çıkarılıp ilgilenen kimselerin ilgisine bırakılması, keza imam, vaiz, hoca ve benzeri her türlü din görevlisinin devlet memurluğuna son verilmesi, Vakıflar İdaresi'nin dine ve dinciliğe hizmet eden bir kurum olmaktan çıkarılması, bu idarenin olanaklarının sosyal yardım kapsamında değerlendirilmesi, eski eser niteliği taşıyan camilerin bakım ve onarımı dışında devletin dine, dinsel kurumlara, cami ve benzeri teşekküllere tek bir kuruş dahi harcamaması ve buradan tasarruf edilecek ve daha ilk birkaç yıl içinde —bugünkü rayiçle— 100 milyarlarca liraya ulaşacak büyük meblağların sanayileşme hamlesine ayırılması, ayrıca salt dincilik amacıyla ve islamcılar tarafından devlet kurumlarına alınmış bulunan ve işinin ehli olmayan şişirme kadroların ayıklanması bu sayede dinin ve dincilerin kayırılmasına son verilmesi gerekir ilh...

• Gene böyle laik bir devletin varolduğu demokratik bir toplumda ateist ve din karşıtı diğer her türlü propaganda —bunu ceza yasasıyla yasaklamış bulunan bugünkü devletin tersine— serbesttir.

• İlerici güçler olarak bu görüşleri savunmamız, laik devletten bunları anladığımızı söylememiz, hem cunta gericiliği hem de dinci gericilik karşısındaki ve onların ittifak ettiği devlet gericiliği karşısındaki *irticaa* değgin tutumumuzun temel ögelerini oluşturur. Bu yapılmadığı taktirde, yani burjuva devletin laikliğinden ne anladığımız konulmadığı, burjuva demokrasisi kapsamında devletten böyle bir laiklik beklenmediği taktirde, ilerici güçlerin bu konuda cunta gericiliğiyle dinsel gericilik arasında git-gelleri ihtimali doğar.

Sonuç olarak, ülkemizde solun, demokratik-laik güçlerin birikimi türban, irtica vb. konusunda cunta gericiliğine de, islamcı gericiliğe de düşmeyecek kadar gelişkindir, nitekim Evren'in Adana konuşmasında ordu tehdidiyle ortaya çıkması geniş laik demokratik güçleri Evren'e hak verdirmek, irticaı önlemek için orduya misyon biçmek gibi bir noktaya sürüklememiştir. Dinsel gericiliğin giderek artan bir tehlike olduğunu gördükleri halde, ülkemizin laik demokratik güçleri cuntacı gericilik yılanına sarılmamışlardır. Atatürkçü kalıpların hiç değilse en ilkellerinden başlayarak demokratik güçler arasında kırılmaya başlanması hem düşünsel hem de politik planda geleceğe dönük önemli bir işaret niteliği taşımaktadır. Bilimsel sosyalist politik güçlerin ve müttefiklerinin düşünsel ve politik etkinliklerinin artmasıyla birçok konudaki kavram kargaşası gibi gericilik, dinsel gericilik (irtica) vb. konularındaki kavram kargaşası da netliğe doğru gidecek ve demokratik laik güçlerin gericiliğin çeşitli biçimlerine karşı uyanıklıkları, toplumu etkileme kudretleri artacaktır. Ama bunun için herşeyden önce faşist gericiliğe de, dinsel gericiliğe de karşı kararlı olmak gerekir, nasıl ki demokratik devlet konusunda demokratik bir program savunuluyorsa, laiklik konusunda yukarıdaki öngörüleri kararlıca savunmak, ülkemizin laik güçlerinin, dinciliğe karşı mücadelelerinin kitle tabanını genişletirken, bu mücadelenin muhtevasını da bilince çıkartmak ve islamcılar arada bir cunta ile, "Batı klübü"yle dalaşıyor diye dinciliği islamcılığı hoşgören, onun kara, antikomünist ve cihatçı kimliğini görmezlikten gelen hayali ittifaklar adına laik hedeflerden uzaklaşan ve bunu da solculuk ilericilik sanan yanılgılara karşı da uyanık olmak gerekiyor. Bütün bu duyarlıklar ise yukarıda özetlediğimiz gerçeklerin propagandasından ve demokratik mücadelenin laik hedeflerle de birleştirilmesinden geçiyor. ■

TKP İLE ARAMIZDAKİ GÖRÜŞ FARKLARINI GİDERMEK İÇİN

(10. sayfadan devam)

hizmet edeceğine inanıyoruz. Ancak açıkça görüleceği gibi burada tartıştığımız özgül konulardaki görüş ayrılıklarımız, bizce böylesi derinlemesine bir analiz olmadan da giderilebilecek türdendir. Kaldı ki, bize göre tartışmanın ilk aşamasında dahi, aradaki görüş ayrılıklarının giderilmesinde azımsanmayacak gelişmeler sağlanmıştır. Dostça tartışmayı sürdürdüğümüz ölçüde aradaki ayrılıkların giderileceğine ve zaten şimdiden çok daha ağır basan ortak görüşlerimizin birleştirici bir bütünlüğe erişeceğine inanıyoruz. ■

ANC 75. YAŞINDA

(Baştarafı 16. sayfada)

paylaşılmasını sağlaması istenecektir.

Yeni demokratik düzen bu hedeflere ulaşmak için ne kamu sektörünün ne de özel sektörün çoğunluğun pahasına bir avuç azınlığı zenginleştirmeye hizmet etmemesini garanti altına almak üzere ekonominin bir bütün olarak mülkiyeti, denetimi ve yönlendirmesi sorununa eğilmek zorundadır. Bundan dolayı, iktidarın halka devredilmesine, ekonominin denetimi ve yönetiminin demokratikleştirilmesi eşlik etmelidir ki, halk, ülkemizin zenginliğini ortak gaye doğrultusunda gerçekten paylaşabilsin.

"Ülkemizdeki çatışma uzun zamandır ve keskin biçimde sürüyor. Bugüne dek fazlasıyla can aldı. Öldürülenlerin sayısı, bizim için, çatışmanın biran önce son bulması gereğini vurgularken, düşmanımız, gücü ve başarısını öldürdüklerinin, katlettiklerinin sayısı ile ölçüyor. Sömürgeci ve ırkçı yöneticilerin bize yönelttikleri şiddet, bizi özgürlüğe kavuşma kararlılığımızdan vazgeçmeye zorlamada hiçbir zaman başarıya ulaşmadı. Duyduğumuz silahı ele alma ihtiyacı, bizi hiçbir zaman şiddet fikrinin esiri, savaş tanrısının kölesi olmaya dönüştürmeyecektir.

Ama demokrasinin hasımları bildiklerini okurlarsa, özgürlük, adalet ve barış amacımıza oluk oluk akan kanın içinde ilerleyerek ulaşmak zorunda kalacağız. Manyak bir katilin gözüdönmüş neşesiyle bu durumla övünüyorlar. Onların bu övünmelerine karşılık, biz, ödeyeceğimiz bedel ne olursa olsun, devrim zafere ulaşıncaya dek savaşacağız.

Hareketimizin 75. yılını kutlarken, ülkemizdeki çatışmanın görüşmeler yoluyla çözümüne katılma konusunda ortaya çıkabilecek her fırsattan yararlanma yolundaki taahhüdümüzü tekrarlıyoruz. Bunu tüm halk kitlelerimizin ve bir bütün olarak Güney Afrika'nın çıkarları doğrultusunda; demokratik, ırk ayrımı olmayan ve birleşmiş bir Güney Afrika'nın yaratılması özgül hedefiyle yapacağız.

"Daha önce belirttiğimiz gibi, mücadelede birleşmeli ve hep birlikte zafere doğru ilerlemeliyiz. Bu doğrultuda önümüzdeki temel görevlerden biri, apartheid devleti iktidarının organlarını ezmek ve onların yerine halk iktidarının organlarını oluşturmak üzere hücumumuzu sürdürmek ve genişletmektir. Hedeflerimiz, ülkedeki tüm siyah bölgelerde kitlesel devrimci birimler oluşturmak; düşmanın şehir ve kasabalardaki müstahkem mevzilerine karşı stratejik bir saldırı başlatmak olmalıdır.

Ülkeyi yönetilemez ve apartheid'i işlemez duruma getirme kampanyası bir dizi özellik taşıması gereken bu birimlerin oluşumuna varmalıdır. Bu özelliklerin birisi, halk kitlelerinin yalnızca yüksek bir siyasi bilinç düzeyine sahip olmakla kalmayıp, kendilerini özgürleştirme mücadelesinde aktif olmaları gereğidir. Bunun ötesinde, halk, onların seferberliğini ve faaliyetini sağlayacak kitlesel demokratik örgütlerde örgütlenmelidir.

Her kitlesel devrimci birimin, hem halkı savunmak hem de belli bir bölgenin ötesinde ve tüm ülkede düşmana karşı silahlı saldırıda bulunmak üzere savaşçı güçleri olmalıdır. Umkhonto we Sizwe (Halkın Mızrağı) içinde ve onun altında örgütlenen bu güçler halk arasında ve halk içinden oluşturulmalıdır. Bunlar tek bir hedeften —ırkçı rejime karşı hareket hedefinden— ilham almalı, bir Halk Savaşı'na girme amacına yardımcı olmalıdır.

Gene ana önemde bir konu, bu türden her kitlesel devrimci birimin hareketimizin —ANC'nin— güçlü yeraltı birimlerine sahip olmasıdır ki, bu, apartheid rejimine karşı yeni bir saldırı başlattığımızda onun öncü fonksiyonlarını yerine getirmesini mümkün kılacaktır.

"Ülkemizin pekçok yerinde bu kitlesel devrimci birimlerin yaratılmasında önemli ilerlemeler kaydettik. Düşmanın apartheid iktidarı organlarının çoğunu tahrip ettik. Halk yığınları bu süreçte kendi özgürlükleri için mücadelenin aktif katılımcıları olarak temel bir rol oynadılar. Sokak komitelerinden, (G. Afrika Sendikalar Kongresi) COSATU'ya, Birleşik Demokratik Cephe'ye vb. onların yan kuruluşları ve diğer demokratik oluşumlara kadar, bu bilinçli ve aktif kitleleri temsil eden kitlesel demokratik örgütler kurmayı başardık.

Yine, düşmanın iktidar organlarını tahrip etmede ve halkı savunmada seçkin bir rol oynayan kitle savaşı ve kendini savunma birimleri oluşturduk. Ama ciddi devrimciler olarak, gücümüzü ve zayıf yönlerimizi dikkatle incelemeli, yanlışlarımızı bulmalı ve düzeltmeliyiz.

"Demokratik kitle hareketinin kendi içinde birliğe ihtiyacımız var. Bu hareket mücadele içerisinde muazzam bir güce dönüştü. O, halkımızın gurur kaynağıdır. Zafere doğru ilerleyişimizde, kitleler haklı olarak ondan görevlerini yerine getirmeye devam etmesini bekliyorlar. Bu doğrultuda demokratik kitle hareketi, üzerinde demokratik yoldan anlaşmaya varılmış, taktik ve stratejik hedefleri açıkça belirlenmiş bir eylem programı etrafında birliğini koruma ve güçlendirme ihtiyacındadır.

Bu nedenle, demokratik kitle hareketi saflarında, hareketimizin yetmişbeş yıldır uğrunda çalıştığı birliği derinleştirmek için gerekli tüm önlemleri almalıyız. Her türlü hizipçiliğe, devrimci lafazanlığa ve bireyciliğe karşı savaşmalıyız. Düşman karşı-saldırıya geçmeye ve bizi ezmeye çalıştığı sırada, saflarımızdaki herhangi bir ayrılık yalnızca gericilik güçlerinin çıkarlarına hizmet eder.

"Silahlı saldırımızı bir Halk Savaşı'na dönüştürme hedefi azami gayretle izlememiz gereken bir hedef olarak duruyor... Bu süreçte savaşçı güçlerimizin ulusal ve sosyal kompozisyon olarak, sayı olarak, işleyiş etkinliği ve tabiatı açısından gerçekten bir Halk Ordusu'na dönüşmesini sağlamalıyız. Bu ordu, savaşçılarının yiğitliğiyle, özgürlük ve barış davasına bağlılığıyla, siyah olsun, beyaz olsun sivilleri hedef alan eylemi reddetmesiyle kendisini, apartheid'in ölüm güçlerinden ayırdetmeye devam etmelidir. Ama Halk Ordusu, Umkhonto we Sizwe, apartheidçı düşmana karşı tüm gücüyle, cüretle hareket etmeli ve daha üstün güçlerimizin apartheidçı terör rejimini ezip geçeceği, devireceği koşulları yaratmalıdır." ■

ANC 75 Yaşında

Güney Afrika halklarının apartheid'a karşı verdiği mücadelenin yılmaz öncüsü Afrika Ulusal Kongresi (ANC) 8 Ocak 1987 günü 75. kuruluş yıldönümünü kutladı. Bu yıldönümü dolayısıyla ANC Başkanı Oliver Tambo ANC Ulusal Yürütme Komitesi adına Lusaka'da yaptığı konuşmada, 75 şanlı mücadele yılını geride bırakırken, ANC'nin önündeki görevleri vurguladı. Aşağıda Tambo'nun konuşmasından bölümler sunuyoruz:

"Çok uzun yıllar ülkemizdeki ırkçılık ve faşizm kendisini tüm dünyaya bölgemizde ve Afrika'da 'medeniyet'in timsali olarak sundu. Sömürgecilik çağı tarihinin en acımasız gericiliği, insan onuru için mücadelede ölenleri yalnızca kendi çıkarı peşinde koşan sıradan kişiler olarak tanıtmaya çalıştı insanlığa.

Öte yandan, ezenler, ırkçı egemenlik kurma peşinde, tüm yerküreyi çalımla dolaştılar, katliam ve soykırım insanlığın ilerlemesi olarak kabul gördü. 75 yılı aşkın bir zamandır, siyah olsun beyaz olsun tüm insanlarımızın yaşama, özgürlük ve mutlu olma hakkını kabul ettirmek için mücadele veren bizlerse, varlığımızın ve davamızın haklılığını ispatlamak durumundaydık. Ama gururla belirtelim, sonunda hakikat zafere ulaştı.

"Özgürlüğe doğru uzun yürüyüşümüzde kritik bir ana ulaştık. Hedefimiz gözle görülür yakınlıktadır. Ona örgütlü, disiplinli ve bilinçli bir güç olarak ulaşmalıyız. Yapacağımız her muharebe, geri çekilmekte olan apartheid rejimine karşı genel taarruzun bir cephesini oluşturmalıdır. Mücadelemizin herhangi bir cephesinde savunduğumuz her talep ırkçıları zayıflatma, devrilmelerini hızlandırma ana talebine bağlı olmalı, bunda odaklaşmalıdır. Biz, milyonlarca insanımızla, mücadelede birleşmeli, zafere ilerlemeliyiz.

Önümüzdeki belirleyici döneme girerken, devrimimizin itici güçlerinin mümkün olan en geniş çapta seferberliğini, örgütlülüğünü ve birlikte eylemini hedeflemeli ve bunu sağlamalıyız. Düşmana karşı birleşmesi ve sürekli bir taarruza girişmesi gereken bu itici güçleri siyah işçi, köylü, gençlik ve öğrenci, kadın, meslek sahibi kitleler —ezilen halkın tümü— oluşturmaktadır.

Aynı zamanda demokratik devrimin itici güçleriyle kaynaşması ve onun parçası olması gereken beyaz nüfusun seferber edilmesi ve faaliyete geçirilmesi konusunda da azami dikkati göstermeliyiz. Beyaz yurttaşlarımız hakikati, onların geleceğini tehdit edenin demokrasi olmadığını, aksine, onların varlığına uğursuz tehlike yöneltenin ırkçı zorbalık olduğunu görmelidirler.

Siyah ve beyaz, tüm bu güçleri, bugüne kadar öylesine çok insanın uğrunda hayatını feda ettiği demokratik perspektifler etrafında birleştirmeliyiz. Bir kere daha tekrarlıyoruz, yeni G.Afrika'da yöneten, halk —tüm halk— olacaktır. Birleşmiş ve ırk ayrımı olmayan yeni Güney Afrika'da her kişiye hem seçme hem seçilme hakkını tanıyan temel demokratik ilkeyi hep birlikte hayata geçireceğiz.

Bu yeni gerçekliğin, şimdi başarmak için mücadele ettiğimiz şeyi —bir Güney Afrikalılar ulusu yaratmayı— pekiştirip güçlendirmesi bizim açımızdan özel bir önem taşımaktadır. Bu, halkımızı ırk, renk veya etnik grup olarak ayıran korkunç ve tahripkâr düşünce ve uygulamayı işlemez hale getirip birliğimizi yansıtmalı ve pekiştirmelidir. Devrim, bu kategorilerin hiçbirine bakmaksızın tüm Güney Afrikalıların kişisel ve eşit haklarını güvence altına alacak; düşünce, toplanma, örgütlenme, dil, din, basın, aile hayatının dokunulmazlığı, keyfi tutuklama ve gözaltından korunma vb. özgürlükleri içerecektir. Bunların gerçekleşmesi için muzaffer devrim, titizlikle işleyen bir demokratik uygulama talep etme durumundadır ve bunu sağlamalıdır.

Devrim, kendi başarısı için, herkesin hiçbir kayıt ve kısıtlama olmaksızın istediği partiyi kurmasını ya da katılmasını zorunlu görmektedir. Ama halk ve hareket olarak açıkça belirtmeliyiz ki, faşizm, ırkçılık ve etnik ayrımcılığın örgütlü propagandasına izin verilirse ülkemizde demokrasi başarıya ulaşamaz. Kendi tecrübemizin yanısıra, İkinci Dünya Savaşı'na yol açan ve o zamandan beri insanlığa karşı işlenen suç kategorisine alınarak bu yönde muamele gören kavramların örgütlü olarak yaşatılmasına demokrasi adına hoşgörü gösteremeyiz.

Gene böyle ana önemde bir konu şudur: Yeni Güney Afrika, halk kitlelerimizi açlık, hastalık, cehalet, evsizlik ve sefaletten kurtarmalıdır. Bu hayati bir zorunluluktur. Demokratik devlet ülkemizin tüm halkının, özellikle de ne toprak, ne fabrika, ne maden, ne de banka sahibi olan sıradan emekçilerin temsilcisi olacaktır. Bundan hareketle de, ülke zenginliğinin önemli ölçüde ve sürekli artmasını; bunun tüm halkın maddi ve manevi gelişmesi ve refahı doğrultusunda eşit olarak

(Devamı 15. sayfada)

kitle YAZIŞMA ADRESİ: Postfach 10 16 34, 41 Duisburg 1 — F. Almanya, Fiyatı: 50 T.L.